vergadering **C56**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

# Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 28 oktober 2021

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aangekondigde besparingsposten binnen het domein onderwijs
– 359 (2021-2022) 3

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de effecten van de coronacrisis op leerprestaties en onderwijsgelijkheid één jaar na de langdurige schoolsluitingen
– 390 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de interdiocesane proeven
– 442 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de recente vervolgonderzoeksresultaten over de door de coronacrisis opgelopen leerachterstand
– 463 (2021-2022) 10

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over inclusieve klassen met onderwijstalen Vlaamse Gebarentaal en Nederlands
– 404 (2021-2022) 19

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de expertengroep Beter Onderwijs
– 443 (2021-2022) 22

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onderwijssubsidies aan private voorzieningen
– 448 (2021-2022) 26

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de coronamaatregelen in het Brusselse onderwijs
– 449 (2021-2022) 29

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de extra middelen die scholen kregen op grond van collectieve arbeidsovereenkomst XII
– 452 (2021-2022) 33

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aangekondigde besparingsposten binnen het domein onderwijs**
**– 359 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans**

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Minister, op donderdag 14 oktober maakte u bekend op welke concrete uitgaven de door de regering aangekondigde recurrente besparing van 112,5 miljoen euro binnen het domein onderwijs zou geschieden. U had daartoe eerder de onderwijspartners bevraagd om suggesties te geven inzake deze besparingen, maar werd op het overleg door hen wandelen gestuurd en moest dus zelf bekijken waar u het benodigde bedrag zou afromen. Zowel de onderwijsverstrekkers, de sociale partners als het brede onderwijsveld waren na uw bekendmaking van de concrete besparingsposten nog altijd faliekant tegen deze besparingen.

Bij elke vorm van deze besparingen zijn dan ook vragen en kanttekeningen te maken.

Een groot deel van de nodige inspanningen – 46 miljoen euro, of ongeveer 40 procent van de totale besparing – komt van het schrappen of uitstellen van geplande uitgaven. Zo waren er in 2022, 2023 en 2024 nieuwe beleidsstimulansen gepland ter waarde van in totaal ongeveer 100 miljoen euro. De verwachting was dat het merendeel van die middelen zou dienen voor nieuwe injecties in het proces van het lerarenpact om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken. U wijst hierbij naar de gedane financiële inspanning in het kader van cao XII, maar natuurlijk weet iedereen dat dit enkel op zichzelf niet de toverformule zal zijn om de bloedarmoede in ons onderwijs te doen stoppen. Iedereen binnen het onderwijsveld ziet de noden om nog tijdens deze legislatuur extra investeringen te doen in de kwaliteit van ons onderwijs en vooral in de mensen die dit onderwijs tot stand brengen. Met deze besparing heeft de regering dus de toekomstige slagkracht sterk verminderd.

Hoe evalueert u dit gegeven? Heeft de regering, maar ook u, op deze manier niet de handen geboeid om in de toekomst nog extra inspanningen te doen in het kader van de meest urgente onderwijsproblemen in decennia, namelijk het lerarentekort en de hiermee gepaard gaande dalende onderwijskwaliteit?

Welke concrete plannen die in uw langetermijnkoker of in de beleidsnota zaten, zullen door deze besparing niet uitgevoerd worden?

Minister, er wordt ook tweemaal 28 miljoen euro bespaard op de aanleg van het fonds Digisprong. Ik heb in deze commissie al meermaals de nood aangehaald van een structurele verankering en dus financiering van de aanzet die gemaakt is met Digisprong. Een kwaliteitsvol digitaliseringsbeleid is niet zomaar laptops geven, maar bestaat erin om scholen een structureel digitaliseringsplan te doen opzetten, met de nodige constante professionalisering en een verhoogde inzet van onze ICT-coördinatoren. Het is dus heel belangrijk dat er bij de Digisprong-operatie voldoende recurrente middelen volgen. Deze besparing doet echter weinig goeds vermoeden inzake deze opzet. Ik maakte me eerst al zorgen over de komende legislaturen, maar eigenlijk moeten we ons deze legislatuur al zorgen maken.

Minister, kunt u verduidelijken welk effect deze besparing van tweemaal 28 miljoen zal hebben? Welke exacte onderdelen van de verankering van Digisprong zullen hierdoor geaffecteerd worden?

De geplande hervorming van de financiering van de graduaten in het hoger onderwijs wordt versneld, wat een grote besparing moet opleveren. Nu valt de financiering nog onder het systeem zoals dat van het leerplichtonderwijs met onbeperkte groei. Maar vanaf september 2022 wordt dat afgetopt op 2 procent per jaar. Die aanpassing zou normaal gezien pas in 2023 doorgevoerd worden, maar wordt nu vervroegd naar september 2022.

Welke gevolgen zal deze snellere aftopping hebben voor de hogeronderwijsinstellingen met betrekking tot de graduaatstudenten die dit jaar ingeschreven zijn en zich volgend jaar zullen inschrijven? De meeste graduaten tellen 120 studiepunten, dat is dus een normale looptijd van 2 jaar. Een dergelijke onverwacht snellere implementatie van de aftopping van hun groei is misschien heel nadelig voor bepaalde hogescholen die recent meer inschrijvingen hadden en komend jaar zullen kennen als gevolg van een te verwachten grotere vraag van de studienoden ten gevolge van de weer aantrekkende economie en de almaar evoluerende innovatie binnen bepaalde sectoren.

Veel studenten volgen ook graduaten als zijinstromer of als werkstudent in het kader van een herscholing of verdere professionalisering. Nochtans wil de regering meer inzetten op levenslang leren en kondigde ze dit jaar af als 'het jaar van de opleiding'. Hoe valt deze besparing te rijmen met dit voornemen?

In het infrastructuurbudget zal verder ook een oproep voor huursubsidies overgeslagen worden. Hiermee zou 5 miljoen euro bespaard worden. Minister, in hoeverre valt dit te rijmen met de capaciteitsnood die veel scholen, vooral in Brussel en de Vlaamse centrumsteden, kennen? Bepaalde scholen hebben immers als gevolg van de snelle groei van hun huidige en toekomstige leerlingenaantallen deze huursubsidies broodnodig gezien een structurele capaciteitsuitbreiding vaak veel voeten in de aarde heeft. In de evaluerende nota over de eerste vier oproepen werden deze huursubsidies dan ook positief geëvalueerd als een doeltreffende tijdelijke oplossing.

Minister, ik weet dat de begrotingsbespreking eraan komt, maar ik denk dat de onrust op het veld groot genoeg is om deze discussie nu al te voeren.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Bij de begrotingsopmaak 2022 werd duidelijk dat de Vlaamse Regering een klein miljard moet besparen tegen 2024. We moeten ervoor zorgen dat toekomstige generaties niet worden gehypothekeerd door keuzes die we vandaag maken. Het is goed dat we een degelijk coronabeleid hebben gevoerd maar dat brengt ook een kost met zich mee. We moeten erover waken dat de rekeningen op orde worden overgelaten aan een volgende generatie. Zo niet, is dat schuldig verzuim. We moeten dus iets doen en vandaar de beslissing om een besparing van een miljard euro door te voeren.

Als Onderwijs goed is voor ongeveer 30 procent van het hele Vlaamse budget en maar 10 procent van de besparingsoefening moet doen, is dat niet zo onredelijk. Mijn opdracht is ervoor te zorgen dat dit zo pijnloos mogelijk gebeurt, in samenspraak met de onderwijspartners. U verwijst naar één vergadering maar er zijn er nog andere geweest met minder ruchtbaarheid.

Het is niet leuk om die oefening te doen maar ook dat is verantwoordelijkheid dragen, keuzes maken, besturen. Als ik die opdracht moet opnemen, zal ik die besparing doorvoeren zonder te raken aan de onderwijskwaliteit, en aan de inspanningen die we doen voor de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep en de reguliere werking. Zo kunnen we in de loop van een schooljaar niet tegen directies zeggen dat ze minder middelen krijgen dan waartoe wij ons hadden geëngageerd. Dat waren voor mij drie criteria voor toetsing, ik heb u die al eens gegeven tijdens

de plenaire vergadering. Velen onder u zeiden toen dat dit onmogelijk is. Wat hier voorligt, beantwoordt nochtans wel degelijk aan die criteria.

Wanneer het gaat over een besparing van 100 miljoen euro, moet eerst worden bekeken wat voorheen extra is gegeven ten voordele van onderwijs en dat is toch een historisch hoog bedrag. Aan het einde van de rit moet dan de netto eindafrekening worden gemaakt.

Er gaan extra middelen naar de cao, goed voor een investering van 188 miljoen euro in het aantrekkelijk maken van het beroep en in onderwijskwaliteit. Dat was dus niet voorzien.

Er zijn ook veel bijkomende budgetten geïnvesteerd in onderwijs sinds de start van deze legislatuur. Wanneer we 2022 vergelijken met 2019, dan zien we dat er 1,6 miljard euro extra gaat naar uitgaven in de reguliere begroting. Een groot stuk daarvan is al gebruikt voor uitgevoerde beleidsimpulsen. Daarnaast zijn er volgend jaar ook nog de relanceplannen binnen onderwijs. Dat geld staat nu op een provisie bij Financiën en Begroting maar dat wordt tijdens het jaar herverdeeld. In 2022 voorzien we nog 227 miljoen euro voor relance-uitgaven. Er gaat 124 miljoen euro naar de Digisprong, dat is de tweede schijf. De eerste schijf hebben we al uitgegeven.

Voor het actieplan Van kwetsbaar naar weerbaar wordt 64 miljoen euro uitgetrokken, voor de Edusprong 38,5 miljoen euro en wat het Voorsprongfonds betreft, hangt het ervan af of de tweede ronde ook nog in 2021 kan vallen. Maar ook daar komen dus extra middelen.

Op grond van uw vraagstelling lees ik uw punten van kritiek. Ik zal ze eens overlopen.

Ja, er waren extra beleidsimpulsen voorzien, extra middelen. Bovenop al wat ik hier al heb gezegd, waren er nog extra middelen voorzien waarop ik inkort. Die middelen waren nog niet toegewezen, dus het is niet alsof er daar engagementen worden geschonden, integendeel. Daar lag nog niets vast. Dat is, als je het zo wil noemen, een besparing, maar een die niet bepaald raakt aan de onderwijskwaliteit, het lerarenberoep, de reguliere werking, want die middelen zijn niet eens toegekend.

In een tweede punt hebt u het over de Digisprong. Wel, ik denk dat ik daar een verstandige beslissing neem en dat we net tegemoetkomen aan de vraag die hier bij herhaling is gesteld. Hier is bij herhaling een kritische bemerking gemaakt ten aanzien van die Digisprong – en dat was dan misschien één kritische bemerking – namelijk dat het dan wel een gigantische investering is van in totaliteit 385 miljoen euro, maar quid daarna? Want een groot deel van de middelen – niet alle – zijn voorzien voor hardware, maar je moet toch ook voorzien dat de volgende regering die Digisprong kan herhalen?

Stel dat je een afschrijvingstermijn van pakweg vijf jaar neemt. Omdat we die in twee schijven geven, moet je eigenlijk beginnen te tellen vanaf 2022. Het is misschien verstandig dat we voor die volgende regering al een soort van financiële buffer, financiële sokkel aanleggen. Dat is wat we hier doen, dat is net wat ik wil doen. In 2021 en 2022 doen we een forse investering van die 375 miljoen euro in de digitale infrastructuur van scholen en in ICT-toestellen. Die moet natuurlijk eerst zelf uitgegeven geraken, maar nadien voorzien we middelen in een fonds om die oefening in de toekomst te kunnen herhalen. En in 2021 spijzen we dat fonds al met 33 miljoen euro, in 2022 en 2023 met 5 miljoen euro en vanaf 2024 weer met 33 miljoen euro. Zo is er in 2025 voor een volgende regering al meer dan 100 miljoen euro ter beschikking. We moeten dus voorzichtig en volgens een goed

huisvaderschap plannen voor diegenen die na ons komen. We moeten ervoor zorgen dat ook zij financiële middelen hebben om die Digisprong te herhalen.

In een derde punt hebt u het over de graduaten. Waar zit de besparing daar? De afspraak was dat de graduaten, aangezien ze overgaan naar het hoger onderwijs, ook zouden inkantelen in de financiering van het hoger onderwijs. Dat is toch wel een ijzeren logica, zou ik denken. Alleen trekken we dat een jaar naar voren. Het was oorspronkelijk voorzien in 2023 en we doen dat in 2022. En dat levert inderdaad een besparing op. Dat wil dus zeggen dat de graduaten, zoals in de financiering van het hoger onderwijs geldt voor de hogeronderwijsinstellingen, groeien, maar dat er een plafond is van 2 procent. Niet alle budgetten kunnen zeggen dat ze een groei van 2 procent in het vooruitzicht kunnen stellen. Dat is gewoon de ratio wat dat betreft.

Ik kom tot uw vierde punt, over de huursubsidies. Daarin hebt u gelijk, dat is 5 miljoen euro, maar wel op een totaliteit in deze regeerperiode van investeringen in infrastructuur van 3 miljard euro. 3 miljard euro is 3000 miljoen euro. Dat is dus 5 miljoen euro ten opzichte van 3000 miljoen euro. Wat we daar doen, is gewoon de ratio. Ik weet niet meer uit het hoofd in welk jaar we die besparing voorzien, maar in datzelfde jaar is er de oproep voor het DPFM-programma (Design Build Finance Maintain) Scholen van Morgen. En dan willen we niet twee oproepen tegelijkertijd in de markt zetten. Daarom zou het een evidente en logische besparing zijn, want anders heb je twee concurrerende financieringskanalen die in de markt worden geplaatst.

En trouwens, ik heb ook een nieuwe subsidiëringspiste gelanceerd voor huursubsidies voor tijdelijke modulaire units, waar eigenlijk meer nood aan is en die onmiddellijk kunnen worden benut. Zij kunnen onmiddellijk beantwoorden aan een dringende nood. Er kunnen dus huursubsidies bekomen worden voor een uiterst dringende capaciteitsproblematiek.

Ik erken natuurlijk dat het niet leuk is om een besparing te moeten doorvoeren. Dat is niet fijn maar vervelend, maar is dat onmogelijk gebleken? Neen, dat denk ik niet. Ik denk dat we de oefening hebben kunnen doen, ook in ruggespraak met diverse partners – waarvoor dank – die ik ter zake heb gesproken. Door intens overleg hebben we ervoor kunnen zorgen dat we deze besparing pijnloos kunnen doorvoeren, zonder te raken aan onderwijskwaliteit, aan aantrekkelijkheid van het lerarenberoep en aan de reguliere werking.

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Minister, ik ben het met u eens dat het van belang is voor toekomstige generaties om de begroting op orde te houden en dat er dus moest worden bespaard. Maar je kunt je natuurlijk wel de vraag stellen of dat dan effectief op onderwijs moest. Onderwijs is natuurlijk een grote uitgavenpost van de Vlaamse Regering, maar het is natuurlijk ook wel cruciaal voor het Vlaanderen van de toekomst, zeker even cruciaal als een begroting op orde. Daarom stel ik mij nog altijd vragen bij de wenselijkheid om te besparen op onderwijs, ook al moet er bespaard worden.

Ik ga niet mijn collega Van Rooy nadoen en alle subsidies die de Vlaamse Regering geeft opsommen. Ik zal u dat besparen, maar ik denk dat er toch andere pistes waren om te besparen, los van onderwijs.

Minister, u investeert in onderwijs en haalt dan de relancemiddelen aan, maar kenmerkend aan die relancemiddelen is dat ze eenmalig zijn. Dat is juist de kern van die relancemiddelen.

U zegt dat het geplande impulsen waren en dat er eigenlijk nergens aan wordt geraakt, maar u moet toch al een idee hebben gehad over wat u met dat geld zou doen. Er zal toch ergens in uw hoofd al een idee gerijpt hebben over wat u met zoveel geld zou hebben gedaan mocht het er wel geweest zijn. Waarschijnlijk was dat geld dan toch bedoeld voor een lerarenloopbaanpact of weet ik veel wat, iets om het lerarenberoep te versterken. Ik kan niet in uw hoofd kijken. Ik weet niet wat u ermee van plan was, maar het is toch ook een besparing op het aantrekkelijker maken van het beroep.

Dan kom ik tot de graduaten. 2 procent stijgen is niet niets, maar hogescholen die het goed doen en die snel stijgen, worden op die manier wel geraakt, worden wel geraakt in hun financiering. Ze zullen dat wel voelen. Dat is toch wel in tegenspraak met het idee van het jaar van de opleiding, investeren in levenslang leren en zo verder.

Bij die huursubsidies zegt u dat 5 miljoen eigenlijk een klein bedrag is op een heel groot bedrag. Ik zal dat erkennen, maar ik kan natuurlijk niet ontkennen dat er heel grote capaciteitsproblemen zijn. U zegt dat er geïnvesteerd zal worden in modulaire units. Dat is positief.

Niemand zal ontkennen, ook uw onderwijspartners niet, dat u het zo pijnloos mogelijk probeert te doen, maar het is wel degelijk een besparing op een moment dat er net nog extra zou moeten worden geïnvesteerd in onderwijs.

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Ik weet dat we de discussie ten gronde zullen voeren bij de begrotingsbesprekingen, maar misschien toch nog dit, minister: ik vond uw initiële demarche waarin u zei dat we aan de onderwijspartners zouden vragen waar er bespaard moest worden, een nogal oneigenlijk gebruik van een verdeel-en-heersstrategie. U zegt dat u met wat mensen hebt gesproken en dat de ene van de andere zegt dat er misschien daar kan worden bespaard. Ik vind dat een rare manier van werken. Als u mij vraagt waar we zouden kunnen besparen, dan zal ik misschien zeggen dat u daar eens kunt gaan kijken, bij die of bij die, maar bij mezelf waarschijnlijk niet. Ik vind de manier waarop nogal kwalijk.

U zegt steeds dat u de onderwijskwaliteit en de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep niet wilt aantasten en dat er niet aan gemorreld zal worden. Ik twijfel daar eerlijk gezegd aan. U blijft nu een beetje vaag, maar ik had ook begrepen dat u de zijinstromers wou uitbreiden en het interessanter wou maken op het vlak van vakken, alsook inzake jaren anciënniteit. Ik begrijp dat alleen maar overblijft dat het aantal vakken wordt uitgebreid, maar niet het aantal jaren anciënniteit dat kan worden meegenomen. Met het geld dat u nu bespaart of met een fractie ervan, had u op dat vlak heel veel kunnen doen.

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Ik herhaal heel graag mijn pleidooi voor transparantie en duidelijkheid want er zijn nog heel wat vragen. Er zijn twee concrete vragen die me bereiken vanuit het onderwijsveld. De eerste gaat over de besparing op de subsidies. Een aantal organisaties dat mooie subsidies vanuit Onderwijs krijgt, vraagt zich hoe ze kunnen weten of ze ook getroffen zullen worden in de besparingsronde. Een tweede vraag is wat de impact van de besparingen zal zijn op de langetermijnbegroting van de onderwijsinstellingen, zeker wat bijvoorbeeld de meerjarenplanning van het hoger onderwijs betreft. Het hoger onderwijs moet namelijk een meerjarenplanning indienen waar de regeringscommissaris ook zijn oordeel over velt. Daarover zijn er ook heel veel vragen. Het is in ieders belang dat we daar zo snel mogelijk duidelijkheid over krijgen. Dat waren twee concrete voorbeelden.

**De voorzitter**: Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit)**: Ik heb eerst een algemene bemerking. Natuurlijk moet een overheid ervoor zorgen dat haar rekeningen in orde zijn, maar de timing is alles. We zijn er echt van overtuigd dat het te vroeg is na de grootste economische en gezondheidscrisis van de laatste jaren om nu al opnieuw het mes te zetten in de overheidsuitgaven. We denken dat je daarmee de relance ondergraaft. Sowieso vinden we besparen op onderwijs altijd een slecht idee omdat het bij uitstek een domein is waarbij investeringen renderen. Dat neemt niet weg dat we bereid zijn om de discussie aan te gaan over hoe het onderwijsbudget efficiënter kan worden ingezet, maar op dit moment wordt het mes er nogal bot ingezet en daar kunnen we ons natuurlijk niet in vinden.

Tegelijkertijd blijft er nog heel veel onduidelijkheid over waar er nu precies wordt bespaard. We hebben een aantal grote richtlijnen gekregen. Ik vind het wel raar om de discussie hier nu al te beginnen voeren voorafgaand aan de begrotingsbesprekingen, maar ik probeer ook om nog wat dieper te graven. Uiteindelijk heeft de minister zelf de knopen doorgehakt na zijn enigszins wrange poging om eerst te proberen om de onderwijspartners het onder elkaar te laten uitvechten.

Ik heb twee vragen. Eentje borduurt verder op het punt dat de heer Danen maakt over die zijinstromers. Voorlopig kunnen we niet meer doen dan afgaan op wat er in de krant stond. Maar daar is het duidelijk dat het potje voor het lerarentekort in de kast bleef en dat een groot deel van die 46 miljoen euro die u niet zult uitgeven aan beleid, bestemd was voor een uitbreiding van de zijinstromers. Hoe zit dat nu precies in elkaar? Ik heb u daar al eens over aangesproken, maar ik kom daar graag nog een keer op terug.

Wat ik nog niet heb gehoord, is de reden voor de besparing van 15 miljoen euro op de onderzoeksmiddelen voor het hoger onderwijs. In het verleden is heel vaak het punt gemaakt dat we extra moeten inzetten op het onderzoeksbudget van de hogeronderwijsinstellingen. Dat doet het Vlaamse onderwijslandschap excelleren. Waarom hebt u die keuze daar gemaakt? Hoe zult u de besparing van 15 miljoen euro concreet invullen? Was het niet verstandiger geweest om die middelen te verschuiven van onderzoeksmiddelen aan multinationals waarvan we weten dat de return on investment beperkt is in plaats van te besparen op de onderzoeksmiddelen voor het hoger onderwijs?

**De voorzitter**: De heer Coel heeft het woord.

**Arnout Coel (N-VA)**: We hebben het debat deels al in de plenaire vergadering gevoerd toen de methodiek van het overleg met de partners in vraag werd gesteld. Ik heb toen gezegd dat, als er voor een andere methodiek zou zijn gekozen, namelijk het botweg opleggen vanuit de politiek, dezelfde fracties vooraan zouden staan om te zeggen dat het schandalig is dat er geen inspraak is. Nu is er voor een methodiek gekozen die we steunen. Ik heb toen gezegd dat we die zullen beoordelen als het resultaat bekend is. Dat is nu het geval.

De doelstelling om de besparingen zo ver mogelijk van de klasvloer weg te houden en om niet in te boeten op onderwijskwaliteit, is geslaagd. Het is nooit fijn om te besparen. Iedereen deelt liever extra geld uit en er zijn zeker in het onderwijs altijd uitdagingen waarvan we allemaal zeggen dat we dat zouden kunnen doen, mocht er daar nog geld voor zijn. Dit is een heel te verdedigen oefening. Mijn fractie feliciteert de minister met die oefening. De aanpak was de goede. Het resultaat mag gezien worden. We zullen bij de begrotingsbesprekingen nog meer in detail op de maatregelen ingaan. Als een eerste overzicht, is het goed werk.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Ik wil reageren op mevrouw Goeman. Ik vind het eerlijk dat u zegt dat de rekeningen op orde moeten zijn. Dat is eerlijk. Maar dan zegt u: ik zou dat nu niet doen. Ik stel echter vast dat het in dit land in het verleden, en zeker op het federale niveau, nooit het moment was om te besparen. Dan eindigen we waar we nu zijn: in een land dat in de rankings in de buurt staat van Italië, Portugal en andere landen die onder curatele komen te staan. Als het nooit het moment is, dan gebeurt er maar een ding: dan dikt de schuld aan.

U hebt wel een ding juist opgemerkt. De minister is inderdaad met een bot mes te werk gegaan, waardoor de besparing in het onderwijs miniem is. Er is niet diep gesneden in het onderwijs en helemaal niet in de spieren. Ik vind het dus een goede zaak, minister, dat er in het onderwijs een bot mes werd gehanteerd, waardoor het aandeel dat onderwijs moet inleveren minder is dan andere domeinen. Ik ben dus blij dat mevrouw Goeman dat namens Vooruit correct heeft opgemerkt.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Mevrouw Goeman, ik zou met een kwinkslag kunnen zeggen: als we die besparingsoefening moeten uitstellen, tot wanneer dan? Tot wanneer de socialisten in de regering zitten? We weten niet wanneer dat weer het geval zal zijn. Anderzijds hebben jullie op dat vlak misschien ook niet de beste reputatie. Maar vooral: we kunnen het ons niet permitteren. Het voordeel is: hoe vroeger je die besparing doet – want het gaat over snijden in de recurrente uitgaven – hoe sneller ook die delta ontstaat. Dat werd, denk ik, ook toegelicht bij het centenboekje. Toen werd geïllustreerd dat een volgende regering, als die niets doet en gewoon het begrotingstraject laat voortgaan, die objectieven al bereikt. Dat komt net doordat je dat vroeg doet. Alle volgende begrotingsjaren bouwen namelijk verder op die basis van die recurrente besparing. Hoe vroeger je een inspanning doet, hoe groter de delta wordt in de volgende regeerperiode.

Mijnheer Danen, zo is het nooit goed. Ik consulteer het middenveld. Dat wordt me niet al te dikwijls verweten, dat ik te veel in dialoog treed met het middenveld, maar in dezen blijkbaar wel. Ik heb hen geconsulteerd en heb er ruggespraak gehad. Het is trouwens op grond van die ruggespraak dat ik die drie criteria heb gedestilleerd, namelijk ervoor zorgen dat de inspanningen die we doen niet raken aan de onderwijskwaliteit noch aan de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep en evenmin interen op de reguliere werking. Ik heb dat altijd als toetssteen gebruikt om inspanningen te waarderen en uiteindelijk die keuzes te maken, en ook om te vermijden dat we in het vlees snijden. Daarom ben ik hen blijven consulteren, ook na die eerste communicatief boeiende vergadering. In stilte bereik je soms wat meer. Het is niet zo dat de sociale partners hier blij mee zijn of akkoord mee gaan. Dat heb ik ook nooit gevraagd, dat was nooit mijn uitgangspunt. Ik heb niet gezegd dat ik een akkoord wil of dat ik hen op een of andere manier in het bad wilde trekken. Ik wilde gewoon weten waar we die operatie pijnloos zouden kunnen doorvoeren.

Voor de zijinstromers was nog niets vastgelegd of gelibelleerd van die 46 miljoen euro. Maar we gaan er wel voor zorgen dat er extra middelen gaan naar de zijinstromers. Dat ben ik nu trouwens ook, in het kader van het lerarentekort, aan het bespreken. Maar dat zal in de eerste plaats inderdaad zijn voor de toekenning van anciënniteit voor de zijinstromers in knelpuntvakken.

Wat de transparantie betreft: ik heb open gecommuniceerd over waar er bespaard wordt. In geval van twijfel – wat ik natuurlijk niet bevroed – is er de begroting, die volledige transparantie biedt. Wat de subsidies betreft, mevrouw Vandromme, kan ik u al geruststellen: dat gaat over een besparing die we pas moeten doen in 2023, dus niet met onmiddellijke ingang.

Tot slot, en dat was wel een terechte vraag, die 15 miljoen euro voor het hoger onderwijs gaat over onderzoeksmiddelen. Ik heb daar opnieuw met enige ruggespraak die keuze gemaakt omdat dankzij de grote inspanningen die worden gedaan door mijn collega, minister Crevits, de onderzoeksbudgetten serieus zijn toegenomen. Dat bedrag wordt gecompenseerd door de grote vraag en nood aan infrastructuurmiddelen. De hogeronderwijsinstellingen waren sterk vragende partij om budgetten te kunnen krijgen en verschuiven – want voor hen is dat netto een 'zero sum'-operatie – om tegemoet te komen aan de infrastructuurnoden. Het gaat over ongeveer 15 miljoen euro die weggaat uit die 3 miljard euro, wat dus relatief is.

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Mijnheer Daniëls, als iemand u met een bot mes in de rug steekt, dan schrikt u ook en dan doet dat ook pijn, om nog even het mesmetafoor te gebruiken.

Minister, u kondigt besparingen aan op toekomstige beleidsimpulsen maar vorige week tijdens het actualiteitsdebat deed u allerlei suggesties die niet zijn doorgesproken met uw coalitiepartners, die ook niet zijn becijferd en waar dus ook nog geen middelen voor zijn uitgetrokken. Daarmee creëert u een soort van onrust in het onderwijs dat al in woelig vaarwater zit. Ik vind dat we dit te allen prijze moeten vermijden. Ik wil u vragen om mee te werken om die rust en zekerheid in het onderwijs terug te brengen.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de effecten van de coronacrisis op leerprestaties en onderwijsgelijkheid één jaar na de langdurige schoolsluitingen**
**– 390 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de interdiocesane proeven**
**– 442 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de recente vervolgonderzoeksresultaten over de door de coronacrisis opgelopen leerachterstand**
**– 463 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans**

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Uit de diepgaande analyses die de professoren De Witte en Maldonado uitvoerden op de resultaten van de interdiocesane proeven die in 2020 werden afgenomen, bleek dat de leerlingen een leerachterstand van ongeveer een halfjaar hadden opgelopen. Er werd ook vastgesteld dat de leerverliezen en de toename van de ongelijkheid groter waren in scholen met meer kwetsbare leerlingen. De interdiocesane proef werd in 2020 enkel voor het zesde leerjaar vrijgegeven.

Uit het vervolgonderzoek dat dit jaar werd uitgevoerd op de resultaten van de vierde- en zesdejaars, bleek dat er een verdere leervertraging was voor zowel

Nederlands als Frans. De leervertraging die er voor wiskunde, wetenschappen en techniek was in 2020, is grotendeels gestopt. Opvallend hierbij is dat er bij de zwakst presterende leerlingen sprake is van een lichte leerwinst voor wiskunde, terwijl de sterkste leerlingen wel significant achteruitgaan. De lichte leerwinst bij de zwakst presterende leerlingen kan verklaard worden door de inrichting van zomerscholen en de focus van de leerkrachten op deze groep van leerlingen. Hieruit blijkt dat intensief werken met leerlingen resulteert in leerwinst. Om deze intensieve begeleiding te kunnen aanbieden aan alle leerlingen zijn er echter onvoldoende leerkrachten.

Nog een opmerkelijke vaststelling is dat in de postcodegebieden met een zomerschool de leervertraging voor zowel Nederlands als wiskunde gestopt is.

Minister, het nut van de zomerscholen blijkt uit de resultaten van de interdiocesane proeven. Ongeveer 1 procent van de leerlingen had zich geregistreerd voor een zomerschool. Het aanbod van deze zomerscholen was echter niet goed geografisch verspreid over Vlaanderen, waardoor het niet voor elke leerling even evident was om zich in te schrijven voor een zomerschool.

Wilt u inzetten op een betere geografische spreiding van de zomerscholen, zodat meer leerlingen hiervan kunnen gebruikmaken? Hoe denkt u dit aan te pakken?

Het is een positief gegeven dat er bij de zwakst presterende leerlingen een leerwinst werd vastgesteld voor wiskunde, maar het is eveneens opmerkelijk dat de sterkste leerlingen een grotere vertraging hebben opgelopen. Kunt u dit verschil verklaren?

Zijn de verschillen tussen de sterkst en zwakst presterende leerlingen voor wiskunde ook van toepassing in die gebieden met een aanbod aan zomerscholen?

Was de communicatie en promotie van de zomerscholen voldoende gericht op alle leerlingen en niet enkel op de zwakst presterende leerlingen? Wordt deze communicatie geëvalueerd?

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Collega's, minister, er kwamen niet oninteressante resultaten uit de interdiocesane proeven van het katholiek onderwijs bij leerlingen op het einde van het zesde en het vierde leerjaar naar voren, namelijk dat die leervertraging, en zeker wegens corona, het grootst is voor talen. Voor wetenschappen en wiskunde zijn de resultaten iets hoopvoller, iets beter – en gelukkig maar. Maar voor talen is die impact toch zeer groot.

Collega's, ik blik nog even terug. Vorig jaar bleek uit de interdiocesane proeven dat twaalfjarigen, na de sluiting van de scholen wegens de eerste coronagolf, kampten met een gemiddelde leervertraging van een half jaar. Ik zeg het opnieuw: het sluiten van scholen is het slechtste dat we kunnen doen in het kader van de kwaliteit van onderwijs, het leren van kinderen en zeker onze kwetsbaarste leerlingen. En dat blijkt ook hieruit.

Uit het vervolgonderzoek van die interdiocesane proeven in 2021 blijkt dat die leervertraging bij talen, zowel voor Nederlands als voor Frans, is toegenomen. Ik geef de cijfers. Voor Nederlands lag de focus op begrijpend lezen ... En begrijpend lezen is de kern van leren. Ik had veel leerlingen in het secundair onderwijs die last hadden met geschiedenis. Niet omdat ze moesten onthouden dat de Eerste Wereldoorlog plaatsvond van 1914 tot 1918, maar omdat dat een vak was met tekst, omdat ze moesten begrijpen wat er staat. Leerlingen hebben moeite met vraagstukken in wiskunde vanwege het begrijpend lezen: wat moet ik doen? En zo geldt dat voor heel wat vakken. Daarom lag de focus op begrijpend lezen. Voor

Nederlands is er een extra leervertraging van maar liefst 40 procent extra. Voor Frans gaat het om een extra vertraging van 25 procent en daar waren de focusgebieden luisteren en lezen.

Wat betreft diegenen die er nog niet van overtuigd waren dat het geen goed idee is om scholen te sluiten of herfst- en andere vakanties te verlengen – want dat is hetzelfde, collega's, de school is dicht, er wordt niet geleerd –, bij dezen hoop ik dat ze nu ook overtuigd zijn.

Er is echter ook een klein lichtje van positief nieuws, namelijk dat de significante leervertraging voor wiskunde is gestopt en dat er voor wetenschappen en techniek zelfs een voorzichtige verbetering merkbaar is.

Er is verder geen uitgesproken verschil tussen sterke en zwakke leerlingen. De zwakste leerlingen gaan een beetje vooruit, maar de sterkste leerlingen gaan wel significant achteruit. Dat is iets dat we in de globale analyse van ons onderwijs in het verleden ook al hebben zien terugkomen.

Een ander lichtpuntje dat we zien, zijn de zomerscholen. Collega Danen sprak er ook al over. Die werpen blijkbaar hun vruchten af. In gemeenten waar er een zomerschool werd georganiseerd werd de leervertraging voor zowel Nederlands als voor wiskunde gestopt. Dat zijn toch goede resultaten om mee naar buiten te komen, weliswaar in de context die ik net heb geschetst.

Minister, wat is uw analyse? Wat haalt u uit de resultaten van die interdiocesane proeven?

Welke maatregelen kunt u nog nemen om de opgelopen leerachterstand maximaal in te lopen?

En ten slotte, toch geen onbelangrijke vraag: op welke manier kunnen we die zomerscholen nóg gerichter inzetten, gezien de resultaten die hieruit naar voren komen?

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Voorzitter, ik zal mijn vraag wat inkorten, aangezien het meeste al is gezegd.

Mijnheer Daniëls, ik onderschrijf volledig uw pleidooi, zeker in verband met de taalvakken, waar het leerverlies het grootst blijkt te zijn. Maar wat u niet hebt gezegd, maar wel door de onderzoeker is vermeld, is dat de mondmaskerplicht wel een rol heeft gespeeld in het groter worden van het probleem. En als je nu ziet dat de mondmaskerplicht wordt ingevoerd in het vijfde en zesde leerjaar, en het vijfde leerjaar het eerste jaar is dat de kinderen Frans krijgen, naast uiteraard Nederlands enzovoort, zou ik toch willen vragen om daar zeer omzichtig mee om te springen, om het verlies niet nog groter te maken.

Minister, hoe evalueert u de resultaten uit dit onderzoek?

In hoeverre kunnen we in het licht van de geconstateerde verdere leerachterstand inzake Frans en Nederlands nog beweren dat de inspanningen die gedaan werden in de schoot van de eerste Bijsprong-opzet in de lente van 2021 effect hadden op de leerachterstand? Was de geleverde inspanning daar retrospectief gezien onvoldoende? Hoe ziet u dit?

Zult u in het licht hiervan nog aanpassingen doen of extra inspanningen en investeringen doen in het kader van de huidige Bijsprong-operatie?

Wat betreft de zomerscholen is er een indirecte correlatie vastgesteld. Zult u het effect van de zomerscholen, die blijkbaar de leerresultaten van de daar aanwezige kinderen bevorderen, verder onderzoeken zodat we ook sluitend bewijs hebben van de doeltreffendheid van dit initiatief? Zult u in het licht van toekomstig onderzoek aanpassingen doorvoeren aan het project? Ik denk bijvoorbeeld aan het beter bevorderen van de regionale spreiding van het zomerscholenaanbod. Moet hiertoe bijvoorbeeld niet het systeem met vrijwillige intekening door schoolbesturen en lokale besturen herdacht worden om een voldoende geografische dekking te verkrijgen? Moet er, aangezien de daling ook en vooral bij sterkpresteerders niet gecompenseerd werd maar zelfs nog verder opliep, niet afgestapt worden van het adagium dat zomerscholen vooral voor de zwakkere leerlingen en leerlingen met lage SES-kenmerken zouden moeten dienen? Ik denk bijvoorbeeld ook aan het extra inzetten op het aantrekken van gekwalificeerde leraren in plaats van vrijwillige lesgevers zonder pedagogisch diploma.

Welke eventuele andere maatregelen neemt u om de hier geconstateerde leerachterstanden verder aan te pakken en van de achterstand alsnog een voorsprong te maken?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Wat betreft die mondmaskers in het vijfde en zesde leerjaar: net daarom hebben we ook voorzien dat wanneer kinderen stilzitten ze zonder mondmasker les kunnen volgen als er afstand kan worden gehouden en als er ventilatie is. Maar dit terzijde.

De dalende trend op het vlak van leeruitkomsten en de onderwijskwaliteit is een grote bezorgdheid. Het is een van onze belangrijkste doelstellingen wat Onderwijs betreft.

Eerst het minder goede nieuws. De leervertraging in 2021 voor Nederlands is toegenomen voor alle leerlingen. Ook is er een verdere leervertraging voor wiskunde bij de sterkst presterende leerlingen. Het is ongetwijfeld ook het effect van de coronacrisis die in dezen speelt en ook langer blijft doorwerken dan in het jaar van de lockdown zelf.

Er zijn echter ook positieve vaststellingen. De leervertraging voor wiskunde is gestopt. Voor wetenschappen en techniek is er een verbetering in 2021, in die mate zelfs dat de achterstand van 2020 is ingelopen en gecompenseerd. We weten dat de zwakst presterende leerlingen het het zwaarst te verduren hadden tijdens de coronaperiode. Dat is ook gebleken in de resultaten bij de eerste analyse in 2020. Gelukkig zien we nu een verbetering en gaan de zwakst presterende jongeren erop vooruit.

De zomerscholen zijn onder andere op deze kwetsbare doelgroepen gericht en de onderzoeksresultaten zijn op dit vlak bemoedigend. Op grond van het eerste onderzoek van Thomas More was de conclusie al positief. De vooropgestelde doelgroepen zijn effectief bereikt. Nu blijkt ook dat in gemeenten waar een zomerschool werd ingericht, de leervertraging voor zowel Nederlands als voor wiskunde werd gestopt. Dat is hoopgevend en biedt perspectief, 'Yes, we can', we kunnen er iets aan doen als je gericht te werk gaat.

Helaas zien we dus dat de sterkst presterende leerlingen een verdere leervertraging opliepen voor wiskunde. Het onderzoek geeft daarvoor geen eenduidig antwoord. Het is ook niet zeker dat de pandemie hiervoor verantwoordelijk is. De resultaten uit internationale onderzoeken tonen aan dat er al langer een neergaande trend is voor de leerprestaties van onze leerlingen op verschillende domeinen. Ik ben er daarom van overtuigd dat ambitieuze eindtermen en Vlaanderenbrede proeven een begin zijn om deze kwaliteitsdaling te doen keren. De

nood aan monitoring van toetsscores en andere schoolresultaten wordt zelfs expliciet aangehaald door de onderzoekers. Net hiervoor zullen de Vlaamse toetsen hét instrument zijn. Door deze centrale toetsen zijn we niet langer afhankelijk van internationale prestatiemetingen om onszelf een spiegel voor te kunnen houden en om te weten hoe onze onderwijskwaliteit evolueert.

Maar laat me duidelijk zijn: de leerachterstand kunnen we niet oplossen met één maatregel. Ik hoop dat de adviezen van de commissie Beter Onderwijs ons op dat vlak ook wat vooruit kunnen helpen, maar we zitten ondertussen natuurlijk niet stil.

Wat hebben we al als acties? Ik beperk me maar tot enkele, maar ik vind het ook belangrijk wat de heer Daniëls zei: de focus op het Nederlands heeft een direct gevolg voor alle andere acties. Ik herinner me nog heel goed dat bij de eerste voorstelling van de Programme for International Student Assessment (PISA)-resultaten, de dalende score voor wiskunde ook werd gerelateerd aan de dalende score voor het Nederlands omdat verschillende internationale proeven ook in wiskunde, in wetenschappen of in andere vakken heel talige vragen stellen. Vragen worden in wiskunde bijvoorbeeld in de vorm van vraagstukken opgesteld. Dat vergt wiskundige vaardigheden, maar je moet de opdracht eerst al kunnen begrijpen. Je moet dus eerst voldoende Nederlands kennen. Een gebrek aan kennis van het Nederlands leidt dus tot een gebrekkige score op de andere vakken. Met de focus op het Nederlands willen we het probleem aanpakken bij de ingang van het lager onderwijs. We willen niet langer dat kinderen nog starten in het lager onderwijs met een achterstand op het vlak van het Nederlands want anders zal die achterstand alleen maar groter worden. Daarom is er een taalscreening in de derde kleuterklas, de Koalatest, zodat we het Nederlands daar al kunnen bijspijkeren.

Een andere actie is heel concreet in het kader van het relanceplan Van kwetsbaar naar weerbaar waarbij we de Bijsprong-middelen hebben uitgetrokken. Het gaat om 100 miljoen euro waarmee we tijdelijk zorgen voor extra handen in de klas. Dat is een succes. We hebben die middelen geformuleerd als een soort trekkingsrechten. Elke school kan een beroep doen op middelen in het kader van de Bijsprong: er is al voor 95 procent gebruikgemaakt van die trekkingsrechten.

Een andere actie betreft het verankeren van de succesvolle zomerscholen. Dat gebeurt samen met minister Somers en ik ben heel blij dat hij de zomerschool ook gekoppeld heeft aan de toekenning van andere middelen. Hij heeft gezegd dat hij een soort overeenkomst sluit met de lokale besturen maar ze moeten wel bepaalde targets bereiken en daar zit ook de organisatie van een zomerschool in. Dat is heel goed want die budgetten worden nog altijd onderbenut. We kunnen dus nog extra zomerscholen ondersteunen.

Uit de data van zowel 2020 als 2021 weten we dat de geografische spreiding nu al vrij groot is. Elke provincie is vertegenwoordigd en is er ook een aanzienlijke spreiding binnen de provincies. De vrijwilligheid waarmee scholen en lokale besturen nu hun schouders onder de zomerscholen zetten, blijft een belangrijk uitgangspunt. Dankzij de koppeling die minister Somers heeft gemaakt, is er nog een extra incentive.

We moeten vooral inzetten op die factoren die de effectiviteit van de zomerscholen echt vergroten: een maximale toeleiding van die leerlingen met een reële leerachterstand, een optimale afstemming tussen de scholen die leerlingen toeleiden naar de zomerscholen en de zomerscholen zelf. Dat is een delicate oefening. Ik heb dat in het begin al gezegd. De zomerschool mag niet ervaren worden als een soort strafkolonie, maar anderzijds moet je er wel voor zorgen dat je de juiste doelgroep bereikt. Wie beschikt over die data? Wie kent zijn pappenheimers? De klassenraden en de scholen zelf kunnen de hint geven: dit is het aanbod van een

zomerschool, zonder dat het al te stigmatiserend werkt. Andere factoren zijn duidelijke doelen waarop gericht en intensief wordt ingezet en vooral maatwerk aangeboden door kwaliteitsvolle, professionele leraren.

Verder heb ik ook het nodige relancebudget vrijgemaakt zodat ook de meest kwetsbaren in de B-stroom, het technisch secundair onderwijs, het beroeps-secundair onderwijs, deeltijds beroepssecundair onderwijs, het buitengewoon onderwijs OV1 en OV2 en de leertijd een Digisprong kunnen maken. In die middelen was er ook nog niet voorzien.

In de relancevisienota verwijs ik ook naar 'meer handen in de klas'. Door de automatische toekenning van de schooltoeslag genieten meer leerlingen daarvan. Daardoor tikken de scholen meer aan op de socio-economische status (SES)-indicatoren waardoor ze meer professionele ondersteuning krijgen op school. Ik zal even nagaan hoe groot die is, maar het gaat alleszins om heel wat extra handen in de klas en dat is een onrechtstreeks gevolg. Wanneer er in de scholen meer kinderen recht hebben op de schooltoeslag die automatisch wordt toegekend, heeft dat een gevolg voor de financiering van de scholen. Ze krijgen dan ook extra uren.

Heel wat acties staan dus duidelijk in het licht van de aanpak van leerachterstand en leervertraging. Zoals gezegd, hebben we nog een lange weg te gaan. Ik hoop ook – misschien zullen we het daar straks nog over hebben – dat de aanbevelingen van de commissie Brinckman ons op dat vlak wat vooruit kunnen helpen, net zoals alle suggesties ter zake, die natuurlijk zeer welkom zijn.

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Dank u wel, minister. Er is inderdaad nog een lange weg te gaan. Ik denk dat dit soort studies ons belangrijke inzichten verschaft in de vertraging en in de effectiviteit van zomerscholen.

U hebt gezegd dat de spreiding van die zomerscholen redelijk goed is. Dat klopt. Maar mijn vraag was eigenlijk hoe die spreiding nog verbeterd kan worden. Wilt u daar in het bijzonder op inzetten? Wij denken namelijk dat er nog effectievere middelen kunnen zijn, maar zomerscholen werken inderdaad wel, zoals we hier zien. Het lijkt me interessant dat er uiteindelijk in iedere gemeente of iedere stad een zomerschool komt. Want voor veel kinderen is een zomerschool in een naburig dorp of een naburige stad wel een grote drempel, waar ze misschien niet over kunnen. Dat is dus een vraag die ik u nog wilde voorleggen.

We praten in deze commissie natuurlijk heel vaak over leerlingen en studenten die kwetsbaar zijn, leerlingen en studenten met een vertraging. Daar moeten we in eerste instantie zeker goed voor zorgen. Maar wat me in de studie ook opviel – en u hebt het ook terecht aangehaald – is dat de sterkste leerlingen blijkbaar een grotere vertraging hadden op het vlak van wiskunde. Kunt u ons inzicht verschaffen in de reden daarvoor? *(Opmerkingen).*

Er is blijkbaar een vertraging vast te stellen op het vlak van wiskunde voor de sterkste leerlingen. Hebt u er een idee van wat daarvan de oorzaak is? Kunt u ons daar wat meer inzicht in verschaffen?

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. Ik wil me eerst aansluiten bij de heer Danen. Waar er in het begin bij sommigen in dit parlement wat scepsis was over de zomerscholen, denk ik dat we nu allemaal vinden dat dat een goed idee is, als daar op een goede manier mee wordt gewerkt. Inderdaad, er zijn een aantal blinde vlekken in Vlaanderen waar er nog geen zomerschool is of nog geen zomerschool waar we de juiste leerlingen naar toegeleid krijgen. Ik denk,

minister, dat we moeten proberen om de toeleiding naar die zomerscholen goed te zetten. Ik verneem van zomerscholen met leerlingen uit andere scholen dat leerkrachten eigenlijk nog moeten ontdekken welke noden die leerlingen hebben. Dan gaat er wel wat tijd verloren. Ik denk dus dat die toeleiding nog beter kan.

Een tweede punt dat ik nog wil aanhalen, is dat we nu, door die vinger aan de pols te houden, weten hoe het staat. Daardoor kunnen we hier vragen stellen. Maar we kunnen daar eigenlijk geen uitspraken over doen voor heel Vlaanderen. Gelukkig hebben we daar in ons regeerakkoord, dat we met de N-VA, CD&V en Open Vld hebben gesloten, op geanticipeerd met onze Vlaamse centrale proeven. Die lopen nu. Ik denk dat het een goede zaak is dat we daar aandacht voor hebben. Zo kunnen we, zoals collega Danen doet, vragen wat de oorzaak zou kunnen zijn voor het minder presteren van net de sterkste leerlingen. Zo kunnen we daar wetenschappelijk gevalideerde, betrouwbare antwoorden op geven.

Ik wil ten slotte nog waarschuwen voor iets, collega's. Ik las in een persbericht dat de spreiding van de toetsscores binnen een school groter geworden is voor Nederlands maar afgenomen is voor wiskunde. Je zou kunnen denken dat het een goede zaak is dat de spreiding minder groot geworden is. De spreiding is echter minder groot geworden omdat de sterkst presterende leerlingen minder goed scoren op het vlak van wiskunde. Laten we ons daar alsjeblieft niet bij neerleggen. Collega Danen, dat heb ik bij u zeker niet gehoord, integendeel. Maar ik wil het toch nog eens onder de aandacht brengen dat dat resultaat niet positief maar negatief is.

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Ik pik in op de tussenkomst van de heer Daniëls. Uit internationale onderzoeken blijkt dat onze toppresteerders, die we altijd gehad hebben, steeds minder 'toppresteren'. Ik heb daarover een vraag. Die zomerscholen en dergelijke zijn allemaal heel waardevol. Wat zult u echter doen, minister, om die toppresteerders opnieuw te doen toppresteren?

**De voorzitter**: Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit)**: Gelukkig staan in het onderzoek van Kristof De Witte en collega's ook een aantal hoopgevende signalen, dat is hier daarnet benadrukt. Maar we kunnen er niet onderuit dat de leervertraging inderdaad toeneemt op het vlak van Nederlands en Frans en dat op het vlak van wiskunde de sterkste presteerders achteruitgaan. Dat lijkt me allemaal bijzonder zorgwekkend. Toch zijn wij ook niet helemaal verbaasd. Leerachterstand is een chronisch probleem in ons onderwijs en corona heeft daar nog eens een schep bovenop gedaan. Wij blijven toch vinden dat dat grote offensief om de leerachterstand aan te pakken, is uitgebleven, die grote financiële injectie waar Dirk Van Damme tijdens de hoorzitting in deze commissie voor pleitte.

Wat ons betreft, is er niet genoeg gebeurd. Er zijn natuurlijk wel een aantal dingen gebeurd. Voor die taalintegratietrajecten hebt u onze steun met een aantal vraagtekens bij de taalbaden. Wat die zomerscholen betreft, zijn we het erover eens dat dit een goede zaak is in de zomer al moeten we nu ook niet doen alsof dat het grote wondermiddel is. Zoals de heer Danen zei, bereiken we 1 procent van alle leerlingen. Daarnaast is er nog werk op het vlak van geografische spreiding. Tot slot lijkt het me ook nuttig om een nieuw onderzoek te doen naar wat er deze zomer gebeurd is en daar ook lessen uit te trekken. Ik hoor immers van mijn collega's uit de gemeente dat het deze zomer veel moeilijker was om het juiste publiek aan te trekken omdat ouders deze zomer opnieuw op vakantie konden gaan. Op het vlak van toeleiding is er, wanneer we dat structureel willen doen, nog veel werk om er vanuit de scholen voor te zorgen dat de kinderen met de grootste leerachterstand effectief naar die zomerscholen gaan.

Een derde maatregel is die Bijsprong. Op zich is het een goed initiatief om te zorgen voor extra handen in de klas maar wij horen toch ook dat de organisatie daarvan zeer problematisch blijft. Voor de directeurs is het een ongelofelijke puzzel om dat georganiseerd te krijgen. Het blijft ook niet evident om daar de leerkrachten voor te vinden.

Tot slot een punt waar we het nog niet over gehad hebben maar waar ik wel graag een vraag over wil stellen, is het hele project rond Leerbuddy Vlaanderen. U hebt daar destijds mee uitgepakt. Op zich vonden wij dat een zeer interessante piste omdat wij er als partij, als beweging van overtuigd zijn dat er heel veel potentieel zit in die 'one-on-one'-tutoring en dus in het idee om Vlaanderenbreed te proberen scholen te ondersteunen en buddytrajecten uit de grond te stampen. Het gaat om een subsidie van 150.000 euro. Ik blijf me toch wat afvragen wat de reikwijdte daarvan was. Hoe wordt dit project geëvalueerd en wat was het concrete resultaat daarvan in de concrete praktijk?

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Ik wil starten met een positieve insteek, er is al genoeg negativiteit. Het onderzoek van professor De Witte is in elk geval heel nuttig en bruikbaar. Ik ben zelf ook opgetogen dat er kwaliteitsvolle instrumenten zijn gericht op kwaliteitszorg vanuit de onderwijsverstrekkers en de koepels. Dat is nuttig in situaties zoals de huidige coronatoestand. We starten dus niet van een wit blad bij het opmaken van de GGG-toetsen (gestandaardiseerd, genormeerd en gevalideerd). We moeten vooral ook toejuichen dat men ook aan de slag gaat met de resultaten van die toetsen, dat men daar vanuit de pedagogische begeleidingsdiensten ook heel specifiek op heeft ingezet.

Sta me toe, voorzitter, minister, collega's, om nog even te verwijzen naar die zo belangrijke vrijheid van onderwijs en vereniging. Men pakt het vast en gaat ermee aan de slag.

Als ik dan even de link mag leggen met de zomerscholen, dan is dat inderdaad blijkbaar een heel kwaliteitsvol instrument om leerlingen voor te bereiden op het volgende schooljaar. Ik had een vraag over de regionale spreiding maar u bent daar al op ingegaan. Toch ben ik wat voorzichtig, minister, al was het maar omdat we er echt van uit moeten blijven gaan dat het regulier leerplichtenonderwijs echt wel de prioriteit is om de leerwinst van alle leerlingen effectief vast te pakken.

Vanuit het schepencollege van mijn stad heb ik ervaren dat het absoluut niet evident is om de geschikte mensen te vinden, meer bepaald leerkrachten die tijdens de vakantieperiode aan de slag gaan in die zomerscholen. Daar zie ik wel nog een grote uitdaging. Hoe kunnen we dat vastpakken want uit het onderzoek van de heer De Witte blijkt dat dit een werk van lange adem is en dat we er alles aan moeten doen zodat kinderen die tijdens deze coronaperiode naar school gaan, daar niet de dupe van worden. We moeten er alles aan doen om hen bij te werken en maximaal kansen te geven.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Ik ga eerst in op de leerbuddy. Dat is nog steeds actief. We zullen die werking nog versterken. Ik heb daaromtrent wel wat gesprekken gevoerd. We zullen die werking versterken en evalueren, omdat we vaak zagen dat de regio's waar er geen aanbod was, ook niet werden gedekt door Leerbuddy Vlaanderen. We zijn daar nog aan de slag.

Twee, hoe kunnen we de spreiding van de zomerscholen verbeteren? Ik verwijs nog eens naar het initiatief van minister Somers om dat toch nog attractiever te maken voor alle lokale besturen. Ja, we zullen de scope de facto wat verruimen.

Omdat we net het aanbod zullen verruimen, zullen we ook de scope verruimen en verhoudingsgewijs zullen er dan ook meer leerlingen participeren die misschien niet tot de initiële doelgroep behoorden. Maar is dat erg? Nee, want leerachterstand treft iedereen. Bovendien zal een betere sociale mix ook nog eens meehelpen ten aanzien van het verhinderen van een eventueel stigma. Dat is op zich een goede zaak.

Ik kom tot de hele discussie rond de sterkste leerlingen. Waarom is de vertraging daar het grootst? Dat heeft natuurlijk ook te maken met de tegenstelling in de discussie die er momenteel bestaat. Aan de ene kant heb je diegenen die menen dat, wanneer de onderwijskwaliteit onder druk staat, je de lat een beetje lager moet leggen voor iedereen, ook voor de goedpresteerders, voor de grootste talenten, om ervoor te zorgen dat iedereen over de lat geraakt. Aan de andere kant heb je diegenen die zeggen dat je de sterke presteerders nog meer moet uitdagen, nog meer moet prikkelen. En zij mogen zelfs nog een grotere voorsprong nemen ten opzichte van anderen, want zij zorgen ervoor dat iedereen mee naar boven wordt getrokken, niet op hetzelfde niveau, maar wel naar boven. Dat is ruw geschetst zowat de tegenstelling die er bestaat. En dat is ook een van de elementen, een van de aandachtspunten die vervat zitten in de adviezen van de commissie-Brinckman waarmee we zeker nog aan de slag zullen kunnen gaan. En daarin staat ook de verwijzing naar een soort van kangoeroeklas: sterke leerlingen moeten worden uitgedaagd en krijgen eventueel zelfs nog enkele uren apart les.

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Zoals u net al zei – en ik heb het ook herhaald – zijn de uitdagingen gigantisch groot. We zullen het er nog vaker over hebben.

De zomerscholen zijn geen 'one fits all'-oplossing. Ik ben blij te horen dat u de scope wat wilt verruimen. Dat was ook ons model hierin. Maar ik maak me inderdaad wel wat zorgen over volgende zomer. Want veel meer ouders zullen hun vakantie inderdaad anders inplannen dan ze de voorbije jaren hebben gedaan. De 'sense of urgency' in vele gemeentebesturen en scholen zal allicht veel minder groot zijn tegen de zomer.

Ik hoop dan ook echt dat het initiatief van u en van minister Somers ertoe kan leiden dat de zomerscholen toch nog wat succes kunnen blijven hebben. Want zodra er daarin een neerwaartse trend vast te stellen zal zijn, is het natuurlijk afgelopen met die scholen. Ik roep u ertoe op om daar inderdaad werk van te blijven maken.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Collega's, ik heb vorig weekend een zeer interessante studienamiddag gevolgd aan de Thomas More-hogeschool. Het ging onder andere over het toetsen van leerlingen. En een van de uitdrukkingen die daar werd gebruikt, is: het is niet door het varken meer te wegen dat het varken ook effectief zwaarder wordt. Dat klopt. Onze leerlingen moeten ook niet zwaarder worden, ze zijn al obees genoeg. Maar het varken zal wel leren. En dat is het toetseffect. Het is al door meerdere onderzoeken aangeduid: door te toetsen, leer je. Ik kan u alleen maar aanraden om het boek van de heer Surma te lezen en ook alle andere. Het was een hele studiedag die ging over leereffectiviteit. Dat was zeer, zeer boeiend. We moeten dus wel degelijk meer wegen om ervoor te zorgen dat we leren. Dat is één.

En mijn tweede punt is – en zij die daar heel hard voor pleiten, zullen toch wat moeten opletten – dat in verband met die dalende onderwijskwaliteit, de dalende resultaten die we internationaal zien, door loeihard telkens op de vrijheid te blijven duwen, ik tot de conclusie kom dat die vrijheid misschien wel tot die daling heeft

geleid. Ik zal het omdraaien: die vrijheid slaagt er op dit moment blijkbaar niet in om het tij te doen keren. We moeten daar voorzichtig in zijn.

Met andere woorden, we zullen binnen die vrijheid moeten kijken hoe we samen het tij kunnen keren. We moeten daar wel voor opletten, want ik zou de vrijheid niet zo hard met de vinger willen wijzen. Die vrijheid moet wijs worden gebruikt. Die Vlaamse centrale proeven kunnen daarvoor zorgen.

We moeten de vinger aan de pols houden om samen al onze leerlingen, zowel de zwaksten als de sterksten, verder te brengen. We mogen geen genoegen nemen met enkel het feit dat de kloof kleiner wordt, niet naar aanleiding van corona, niet internationaal, niet op lange termijn. Maar daarvoor hebben we het rapport-Brinckman en het regeerakkoord die ons daarbij helpen.

**De voorzitter**: Mevrouw Beckers heeft het woord.

**Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang)**: Ik ben over een metafoor met varkens aan het nadenken, maar het lukt mij niet deze keer.

We moeten de toekomst natuurlijk positief inzien, maar wat mij wel verontrust – en er werd verwezen naar bijvoorbeeld schoolstakingen in Wallonië – is het feit dat de leerachterstand niet zo gemakkelijk ingelopen wordt en dat het echt wel effecten kan hebben op lange termijn, zelfs naar levensverwachting van de leerlingen. We moeten er toch voor zorgen dat we geen verloren generatie hebben. Daarom kijk ik ook uit naar uw toekomstige beleidsimpulsen en de implementatie van het rapport-Brinckman, want het is nog niet voorbij. Corona is nog niet voorbij, maar de leerachterstand is duidelijk ook nog niet ingelopen. We moeten het probleem serieus nemen en het serieus bekampen.

**De voorzitter**: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over inclusieve klassen met onderwijstalen Vlaamse Gebarentaal en Nederlands**
**– 404 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans**

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Doof Vlaanderen stelde een tijdje geleden al een onderwijsmodel op rond inclusieve klassen met tweetalig onderwijs, namelijk de Vlaamse Gebarentaal en Nederlands. Men wil scholen met tweetalige klassen inrichten die Vlaamse Gebarentaal en Nederlands als onderwijstalen hebben. In de eerste plaats uiteraard voor alle dove kinderen, maar ook voor niet-dove kinderen voor wie thuis Vlaamse Gebarentaal een rol speelt, zoals bijvoorbeeld horende kinderen van dove ouders en horende broers en zussen van dove kinderen.

Oorspronkelijk had men het idee om een proeftuin op te starten, dat na het experiment structureel kon worden verankerd, maar omdat er zomaar niet kan worden afgeweken van de taalwetgeving en de inschrijvingsregeling, werd gesteld dat een apart decreet de beste oplossing kon bieden en meteen een structurele en duurzame aanpak zou zijn.

Begin 2020 gaf u, minister, uw principieel akkoord voor het uitwerken van tweetalige klassen Vlaamse Gebarentaal en Nederlands binnen het regulier onderwijs. U gaf ook de opdracht aan het Departement Onderwijs en Vorming om te starten met de voorbereidingen van een decretaal kader. Richtpunt voor de oprichting van

dit onderwijsmodel werd vastgelegd op september 2021. Het dossier liep door de coronacrisis heel wat vertraging op. Voor de start wordt nu gemikt op september 2023. Corona heeft een aantal vertragingen veroorzaakt, maar toch wacht men zeer sterk op een signaal. Maar op dit moment is er nog steeds geen duidelijkheid over het stappenplan dat dit project zal volgen. In mei van dit jaar zou het plan uitgewerkt en voorgelegd worden aan u, maar tot op heden is er nog geen nieuws.

Ondertussen verliezen ouders en scholen die in dit project willen meestappen stilaan hun motivatie en hun geloof in het feit dat de overheid hier echt de schouders onder wil zetten. Voor kinderen die klaarstonden om in 2021 in dit tweetalig onderwijsaanbod te starten, hebben ouders noodgedwongen een andere oplossing moeten zoeken.

Waarom is het beloofde stappenplan rond dit project er nog niet? Wanneer mogen we het dan wel verwachten? Wie zal deel uitmaken van de klankbordgroep van experten? Wanneer zal deze groep opgericht worden? Hoe staat dit aparte decreet in verhouding tot het nieuwe Leersteundecreet, dat u ook aan het uitwerken bent?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Mijnheer Laeremans, hou u klaar voor nieuws: Weyts is voorstander van een tweetalig onderwijsaanbod. *(Opmerkingen van Jan Laeremans)*

Weze het een tweetalig onderwijsaanbod Nederlands en Vlaamse Gebarentaal (VGT). Ik wil inderdaad komen tot een regelgevend kader ter zake. De Vlaamse Gebarentaal is in Vlaanderen sinds het decreet van 5 mei 2006 een erkende taal. In dat decreet zelf worden er verder weinig concrete gevolgen verbonden aan die erkenning. In de memorie van toelichting wordt wel aangegeven dat de erkenning een startpunt is voor verdere concrete wetgeving, maar dat is het zowat.

Het uitwerken van mogelijkheden om te komen tot een tweetalig onderwijsaanbod Nederlands-VGT is mijn manier om vanuit onderwijs invulling te geven aan die erkenning en zo bij te dragen aan de ontwikkeling van die taal en de emancipatie van de groep voor wie het de moedertaal is.

Het stappenplan is bezorgd. Ik heb de administratie daarmee aan de slag laten gaan. Het is natuurlijk een vrij complexe oefening omdat er heel wat kruisverwijzingen zijn naar andere regelgeving in ons onderwijs. Daarnaast moeten we ook de budgettaire implicaties van een en ander nauwgezet in kaart kunnen brengen.

Wat de klankbordgroep betreft, willen we in het verdere beleidsvoorbereidende en besluitvormingsproces voor verschillende werkpunten een beroep doen op de expertise van andere organisaties en experten. De klankbordgroep geeft advies. Er wordt bij de uitwerking van het ontwerp van decreet zoveel mogelijk rekening gehouden met de input vanuit de klankbordgroep.

De klankbordgroep bestaat zowel uit vertegenwoordigers van organisaties als uit experten. Organisaties zijn bijvoorbeeld het departement, het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS), het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI), de Onderwijsinspectie, Doof Vlaanderen, het Vlaams Gebarentaalcentrum, de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), het Kinderrechtencommissariaat en de initiatiefnemende scholen zodra die gekend zijn.

Daarnaast kijk ik ook naar enkele experten, bijvoorbeeld onderzoekers, een leerkracht, een ondersteuner. Ik noem nog geen namen omdat ik nog aan het aftoetsen ben bij eventuele kandidaten.

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, het is duidelijk dat er een en ander beweegt op het vlak van het aanbieden van dit soort onderwijs waar Doof Vlaanderen ook wel voorstander van is en dat geeft perspectief aan wie daar vragende partij voor is. Mijn aanvoelen is dat dit wel een voorbeeld kan zijn van hoe we inclusiviteit mogelijk kunnen maken en kunnen samenwerken met mensen die gebarentaal spreken en doof zijn, om dan in andere domeinen zoals het jeugdwerk en sport, meer ingang te kunnen vinden. Ik kijk alvast uit naar de verdere timing en naar wat er nog beweegt op dit vlak.

**De voorzitter**: Mevrouw Krekels heeft het woord.

**Kathleen Krekels (N-VA)**: Minister, ik denk dat de bezorgdheden en de vraag van het tweetalig aanbod Nederland en Vlaamse Gebarentaal voor dove kinderen in ons onderwijs zeker een terechte vraag is. Ik ben ook heel blij dat u inderdaad de knoop hebt doorgehakt om te werken aan dat decretaal kader. Dat is nodig maar niet zo eenvoudig. Collega Vandromme, u zegt dat er wat wordt getalmd met het dossier maar de vorige minister heeft de vraag uiteraard ook al gekregen en er ook geen voortgang in geboekt, net omdat het dossier een bepaalde complexiteit heeft.

Er moet inderdaad een decretaal kader worden uitgewerkt maar er moet bijvoorbeeld ook worden gekeken wie dat tweetalig onderwijs mag en kan aanbieden. Moeten we misschien een taaltest creëren voor personen die deze Vlaamse Gebarentaal in de klassen zullen geven? Moeten we het ambt beschermen? Wanneer die personen in die speciale situatie lesgeven en een bepaalde anciënniteit en deskundigheid opbouwen en dan worden gedetacheerd omdat om een of andere reden elders plaatsen moeten worden ingevuld, dan zijn we die deskundigheid ook kwijt. We moeten ook bekijken of we dat ambt eventueel kunnen beschermen.

We hebben ook het Inschrijvingsdecreet. Moeten we die kinderen die in dat bijzonder onderwijs les volgen, een bepaalde inschrijvingscode geven zodat hun continuïteit gegarandeerd is? We hebben uiteraard ook het bereiken van de eindtermen. Er moeten ook eindtermen en onderwijsdoelen rond die Vlaamse Gebarentaal worden ontwikkeld. Ik denk dat er nog wel wat werk op de plank ligt maar ik ben heel blij dat het wordt aangepakt.

Minister, ik denk dat het ook wel de bedoeling was om dit zo budgetneutraal mogelijk te doen. Denkt u dat dit realistisch is en zal dat lukken? Naar welk tijdspad kunnen we ons eventueel richten voor de realisatie van dit dossier?

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Ik vind dit een interessant thema en hoop dat er snel vooruitgang geboekt zal worden op dit vlak. Ik vraag me wel iets af. Ik weet niet of u geantwoord hebt op de laatste vraag van mevrouw Vandromme, ik dacht van niet. Hoe staat wat u nu aan het uitwerken bent in verhouding tot het nieuwe leersteundecreet? *(Opmerkingen)*

Ik heb daar geen antwoord op gehoord.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: De vraag van de woordvoerder van collega Vandromme over de verhouding tot het leersteundecreet is terecht. *(Gelach)*

Voor alle duidelijkheid: dit decreet staat los van het Leersteundecreet. Het tweetalig aanbod is een volwaardig onderwijsaanbod binnen het gewoon

basisonderwijs. Leerlingen die dit aanbod volgen, kunnen eventueel wel nog ondersteuning krijgen vanuit het leersteunmodel als ze aan de voorwaarden voldoen. De verwachting is echter dat zij minder of zelfs geen ondersteuning nodig zullen hebben vanuit het leersteunmodel voor hun auditieve beperking, aangezien het aanbod volledig aangepast zal zijn aan het doof zijn.

Ik vind het wat gevaarlijk om een timing vast te leggen. Ik zou graag willen landen met een decretale regeling eind volgend jaar, om dan in september 2023 van start te kunnen gaan. Maar dat is ambitieus.

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Dank u wel, minister, voor uw antwoord en dank u wel, collega's, voor de toevoegingen. Het helpt soms om woordvoerders te hebben die niet alleen woorden maar ook gebaren gebruiken.

Collega Krekels, ik stelde deze vraag hier vandaag vooral omdat de belofte werd gedaan dat hier werk van gemaakt zou worden. Doof Vlaanderen heeft hier brieven over geschreven, waarop echter geen reactie kwam. Ik denk dat het dan ook geoorloofd is, als Vlaams volksvertegenwoordiger, om daarover een vraag te stellen. In mijn vraagstelling heb ik zelf verwezen naar de complexe vraag van Doof Vlaanderen, heb ik zelf verwezen naar de taalwetgeving en de inschrijvingsregeling. Ik denk dus niet dat ik dit zomaar gevraagd heb. Ik ben tevreden met het antwoord dat er op korte/lange termijn een antwoord gegeven kan worden aan Doof Vlaanderen.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de expertengroep Beter Onderwijs**
**– 443 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans**

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Het is een wat speciale vraag, minister, want ik ga u vragen stellen over iets dat gisteren naar buiten is gekomen*. (Opmerkingen)*

Collega's, ik heb mijn vraag vorige week ingediend. De aanleiding is dat de expertengroep die werd aangesteld, eigenlijk al vorig jaar zijn advies moest uitbrengen, een breed gedragen advies. Die commissie bestond uit 7 academische onderwijsexperten en 7 ervaren leerkrachten. Collega's, ik denk dat die samenstelling niet onbelangrijk is. Ik vond het ook frappant dat er maar liefst 965 kandidaten waren die hun motivatie hebben ingediend op basis van hun ervaringen en expertise op het vlak van onderwijs.

Die commissie heeft volledig autonoom gewerkt. Volgens wat ik lees in Klasse en in interviews, waren er geen tussenkomsten van parlementsleden noch van ministers. Het onderzoek werd wat later afgerond dan voorzien. Allicht zal corona daar voor iets tussen gezeten hebben.

De commissie heeft haar werkzaamheden nu afgerond, minister, mijn vraag is dus ingehaald door de realiteit. De vraag wanneer we de resultaten mogen verwachten, zal ik dus zelf beantwoorden: gisteren.

Ik denk dat een andere vraag minstens even belangrijk is. Die commissie heeft nu een aantal adviezen gegeven. Ik ben het rapport zelf nog volop aan het lezen, want het is geen kort stuk: meer dan 100 pagina's tekst met 58 adviezen, met daaraan gekoppeld allerlei instanties en een niet onbelangrijke bibliografie. Als ik het goed begrepen heb, staat de leerkracht centraal en staat het leren centraal.

Met de discussies en de debatten die we regelmatig voeren over het lerarentekort en over de onderwijskwaliteit denk ik dat deze commissie alleen maar blij kan zijn dat die twee aandachtspunten er zijn. We moeten tijdens de regeling van de werkzaamheden eens kijken wanneer we de voorzitter, de heer Brinckman, kunnen uitnodigen om het rapport toe te lichten in deze commissie.

Mijn vraag is vooral, minister, of die commissie nu stopt of een vervolg zal krijgen. Ze levert nu haar rapport af. Hoe gaat u daarmee aan de slag? Hebt u al een plan van aanpak?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Het advies bevat 58 aanbevelingen. U kunt het rapport consulteren op de website van het departement Onderwijs en Vorming. Ik kan er veel over zeggen. Er zit alleszins veel eten en drinken in. Er was een timing van tien maanden vooropgesteld, maar die is dertien maanden geworden. Er is dus niet zo'n gigantische impact door corona geweest. Het is wel indrukwekkend hoe men aan het rapport gewerkt heeft. Er waren achttien plenaire vergaderingen en nog veel meer vergaderingen van sub-werkgroepen allerhande.

Ik heb het rapport zaterdag officieel ontvangen. Voor mij is het ook boeiende literatuur. Onder het motto dat hier vandaag heel wijs werd uitgesproken dat er al negativiteit genoeg is, is de eerste vaststelling dat het gaat om een werkstuk waarbij effectief wordt gezegd dat de onderwijskwaliteit onder druk staat. Het probleem wordt Vlaanderenbreed erkend evenals het feit dat we er iets aan moeten doen. Het gaat om een selectief instrumentarium dat voor kritiek en tegenspraak vatbaar is, maar het biedt wel handvatten aan met een positieve ingesteldheid. Men verwijst onder andere naar de focus op de kern, zijnde kennisverwerving en directe instructie, en naar de focus op wiskunde en Nederlands.

Hoe zullen we daarmee aan de slag gaan? Toen ik nog maar enkele maanden minister van Onderwijs was, verklaarde ik naar aanleiding van de bevindingen van de Programme for International Student Assessment (PISA) in 2019 dat we daar een antwoord op moeten formuleren. Ik heb toen ook onmiddellijk met de onderwijskoepels samengezeten. Los van het hoger leggen van de lat op het vlak van de eindtermen en van de focus op Nederlands en op taalscreening, de Vlaamse toetsen, was een van de elementen van de oplossing het aan het werk zetten van de commissie-Brinckman, initieel de commissie-Van Damme. Ik zou er in eerste instantie voor willen zorgen dat dit een dialoog op gang brengt in deze commissie. Het zou boeiend zijn als de commissie Beter Onderwijs haar werkstuk komt toelichten en dat er daaruit al een debat ontstaat. Vervolgens kan er ook een dialoog starten met onderwijsverstrekkers en met onderwijspartners in alle breedte zodat de discussie verder gaat.

Dit is een eerste positieve aanzet die inspirerend is. Op bepaalde punten kan er gerede tegenspraak zijn, maar dat is goed. Waar het me vooral om te doen is, is dat we de problematiek erkennen, concrete oplossingen aanreiken en vervolgens het debat kunnen aangaan.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Het is alvast goed dat u er inderdaad een vervolg aan zult breien. Dat zullen we hier ook in het parlement doen. Het is een stuk van zomaar

157 pagina's. Het zijn geen losse ideeën, maar ze zitten in clusters met een aantal aandachtspunten. Wat me alvast heel erg gecharmeerd heeft, is het dashboard vanaf pagina 102. Ik kan het iedereen alleen maar aanraden. Daarbij worden zowel ouders, leerkrachten, de lerarenopleiding, directie, schoolbestuur, onderwijsverstrekkers, leerondersteuners, centra voor leerlingenbegeleiding, inspectie, politieke overheid en media gezien als partners in dit verhaal.

Vanuit de N-VA hebben we er heel sterk voor gepleit, onder andere bij het lerarentekort, maar ook bij de onderwijskwaliteit, het herwaarderen van het beroep, het in de focus zetten van de kern van leren, om álle partners mee te nemen. En ik denk dat dat hier sterk aan is. Het is niet alleen aan het beleid, aan de politieke overheid – het parlement, de minister, de regering – maar eigenlijk moeten alle betrokken partners die aanwezig zijn op het veld worden meegetrokken. Ook ouders, de waarde van onderwijs, maar ook lerarenopleidingen komen daar regelmatig in naar voren, net als de onderwijsverstrekkers, de pedagogische begeleidingsdiensten. Dat stuk, het dashboard, dat eigenlijk de vertaling is naar een werkinstrument, het vervolg, is een van de krachtige instrumenten die in dit rapport naar voren komen.

Het bestek van deze vraag om uitleg is inderdaad te kort om in te gaan op allerlei zaken die erin staan. Ik zal dat dus ook niet doen. Ik denk dat we dat inderdaad beter in een ruime hoorzitting aan bod laten komen. Maar het is alleszins een werkstuk om mee aan de slag te gaan.

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Voorzitter, ik had in een tweet van iemand die ook in de werkgroep zat, gezien dat de voorstelling eerstdaags zou gebeuren. Daarom was het voor mij ook geen verrassing. Ik had dat ergens gelezen. Het was op die manier duidelijk dat er wel een en ander aankwam. Ik denk dat niet alleen ik, maar heel wat mensen geïnteresseerd waren in het document zelf. Dit is een product dat erop wijst dat het onderwijs niet losstaat van de maatschappij. Een vijftiental mensen hebben suggesties gedaan. Het zijn niet zomaar wat mensen, maar mensen die dag in dag uit bezig zijn met onderwijs. Het is belangrijk dat er hierop een vervolg komt en dat we een grondig maatschappelijk debat voeren, startend, zoals collega Daniëls aangeeft, met een debat hier, waarbij we die mensen horen. Dat is echt het eerste dat we moeten doen.

Collega, ik ben nog niet tot aan pagina 102 geraakt. Maar dat dashboard ben ik tijdens het bladeren wel tegengekomen. Een belangrijk element voor mij is dat er in de opzet om tot deze oefening te komen, werd gesproken over een klankbordgroep die frequent zou samenkomen, met vertegenwoordigers van het werkveld. Is dat effectief gebeurd? En met wie is dat dan gebeurd? Wie waren de mensen die in die klankbordgroep zaten? Ik kijk vooral uit naar het debat dat we hierover kunnen voeren binnen de commissie.

**De voorzitter**: Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit)**: Collega's, ik zal eerlijk zijn, ik heb die 157 pagina's ook nog niet gelezen. Ik beloof plechtig om dat in het herfstreces te doen. Maar ik heb natuurlijk wel met heel veel aandacht de artikels gelezen die ik daarover heb zien passeren.

De eerste indruk is dat er zeker een aantal dingen in staan waarin wij ons absoluut kunnen vinden: het feit dat we inderdaad vooral leerkrachten moeten versterken om zich te kunnen focussen op hun kerntaak, het lesgeven; het feit dat we het belang van basiskennis zeker niet moeten onderschatten en dat daar meer op moet worden ingezet; het feit dat er meer aandacht moet zijn voor professionalisering. Er zijn natuurlijk ook een aantal dingen waarbij ik meteen al vragen heb, zoals het

invoeren van een verplichtende bindende instaptoets voor de lerarenopleiding. En dan, zeker in interviews, zijn er een aantal dingen waarbij ik mijn wenkbrauwen toch wat frons, zoals de uitspraak dat de slinger te veel zou zijn doorgeslagen richting het welbevinden van leerlingen. Laat mij heel duidelijk zijn, vooraleer ik weer in de hoek van de pretpedagogen wordt geduwd: school moet niet leuk zijn, op een school moet er worden geleerd. En daar zijn goede pedagogisch didactisch onderbouwde methodieken heel belangrijk voor. Maar ik vind wel niet dat we het belang van welbevinden op school moeten ontkennen. Om te kunnen leren moet je je ook gewoon goed voelen op school.

Ik kijk er heel erg naar uit om daarover van gedachten te wisselen met de mensen in de commissie-Brinckman. Ik onderschrijf alleen maar de suggestie van de collega om een hoorzitting te organiseren. Maar in tweede instantie ben ik natuurlijk ook heel benieuwd naar wat de minister van plan is met al deze aanbevelingen. Daar komen we zeker nog op terug.

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Er zijn inderdaad heel wat interessante aanbevelingen, ook mooi geclusterd. De aanbevelingen zijn sowieso niet te nemen of te laten. Maar het is ook belangrijk dat we niet aan cherrypicking doen. Want sommige maatregelen zijn maar zinvol als ze samenhangen met andere. Daarom houden we het pleidooi om in deze commissie daar terdege mee aan de slag te gaan en te bekijken wat we hieruit kunnen halen. Ik hoop dat we dat snel kunnen organiseren.

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Ook wij zijn heel tevreden dat er een ei is gelegd en dat die commissie tot een werkstuk is gekomen, dat ik volgende week zeker graag zal lezen. Wat ik er in de pers al van heb gelezen, vind ik heel hoopgevend, een terugkeer naar de essentie.

Ik heb ook bewondering voor het feit dat die mensen daar zoveel tijd in hebben gestopt bovenop hun werk als leerkracht. Ze hebben dat er nog eens bijgenomen in deze moeilijke periode.

Ik hoop dat het zo snel mogelijk in de commissie komt en dat we dat straks zullen afspreken. Ik ben er samen met de heer Daniëls van overtuigd dat het werk verdergezet moet worden, dat die nog een aantal jaren aan de slag zullen moeten blijven of hopelijk willen blijven, want het probleem zit heel diep. We zullen er nog veel werk mee hebben om het opgelost te krijgen.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Ik dacht eerlijk gezegd dat het 158 bladzijden zijn, maar dat is misschien mijn versie. Bij mij zit er misschien één bladzijde bij met de rekening*. (Opmerkingen van Koen Daniëls en Hannelore Goeman. Gelach)*

Er is echt een gedegen werkstuk opgeleverd. Ik heb de groep op zaterdagmiddag gezien voor de officiële overhandiging op dat moment. Het is een werkstuk van heel veel enthousiasme en werkkracht. Men heeft dat inderdaad gedaan bovenop de reguliere taken, in concreto is er dus vooral op woensdagnamiddagen en zaterdagen vergaderd. Ik denk ook dat de werkkracht en het leiderschap van de voorzitter in belangrijke mate verantwoordelijk zijn voor het welslagen van dit project. Trouwens, ook dank aan de goede ondersteuning vanuit mijn administratie.

Het is een beginpunt voor verder debat en dialoog. Ik zie al aan de goede, constructieve reacties dat we hier wel mee verder kunnen. Het moet de start zijn,

hier in het parlement. Ik zou daar niet te lang mee wachten en het niet koud laten worden.

Kijk eens hoeveel bladzijden het uiteindelijk zijn, mijnheer Daniëls. Als u het aantal bladzijden wilt weten, moet u achteraan kijken, niet vooraan. *(Gelach)*

Het is alleszins een goede start voor verdere dialoog, waarbij we toch een gedeelde ambitie hebben, namelijk het verhogen van de onderwijskwaliteit.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: De paginakwestie is eenvoudig: er zijn bijlagen en de nummers van de bijlagen zitten online. Vandaar, als je het pdf-document neemt, zijn er 157 bladzijden, maar op 154 staat er tekst. Dat is dan al uitgeklaard.

Ik wil toch nog even inhoudelijk gaan. Er is toch iemand die verleid wordt om op basis van wat in de krant staat al iets te zeggen over de bindende toelatingsproef. Laat ons alstublieft niet die fout maken. Ik bewonder de journalist. Ik was deze nacht al een heel stuk aan het lezen omdat ik toch wel eens wou weten wat er staat. In aanbeveling 54 staat: "Deze bindende instapproef is niet alleen een screening op zoek naar geschikte kandidaten. Het is ook een duidelijk signaal: niet iedereen kan leraar worden en leraar-zijn vraagt een aantal heel specifieke competenties waarvoor bepaalde voorkennis en vaardigheden nodig zijn. Daarnaast is onderzoek nodig of de eventuele verplichting ervan aan zijinstromers mogelijk is." Alstublieft, collega's, ga niet af op een aantal losse flodders in kranten. Die mensen hebben potverdikke de moeite gedaan om echt inhoudelijk … Ik ben er ook al tegengekomen waarvan ik dacht 'hmm', maar als ik het dan las in de context waarin men het heeft opgebouwd, kwam ik wel tot de conclusie dat we daarover moeten nadenken, in het geheel van alles.

Zoals in de inleiding staat: "Het is hoopvol dat 15 mensen met verschillende achtergronden het grotendeels eens konden worden over de voorliggende concrete adviezen, niettegenstaande de verschillende onderwijsvormen en -niveaus waaruit ze afkomstig zijn, hun verschillende ideologische visie en wellicht ook een uiteenlopende politieke kleur." Dat laatste is natuurlijk niet iets dat op iemands voorhoofd staat. Als ik kijk naar de mensen die erin zitten, kan ik van sommigen zelfs helemaal niet vermoeden wat de kleur is.

Dus, laat ons nu inderdaad in dit parlement dit werkstuk grondig bekijken, op zijn inhoud. Maar laat ons in elk geval wel blij zijn dat alle niveaus, alle partners worden aangesproken en dat de leraar wordt opgeroepen om opnieuw les te geven in onderwijs waar leren opnieuw centraal staat. Ik denk dat we daar als leden van de commissie Onderwijs alleen maar keihard achter kunnen staan.

**De voorzitter**: Ik heb in elk geval eensgezindheid gevoeld om die mensen uit te nodigen voor een hoorzitting over hun rapport.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onderwijssubsidies aan private voorzieningen**
**– 448 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans**

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Sinds 2020 voorziet u een nieuw soort subsidie voor private voorzieningen voor jeugdhulp die bedden hebben in het kader van een beveiligend verblijf voor jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie. Die onderwijssubsidie is bedoeld voor het bekostigen van onderwijsgerelateerde activiteiten en initiatieven voor de jongeren in het beveiligend verblijf. Voorzieningen die daarvoor in aanmerking komen, dienen jaarlijks een aanvraagdocument in te vullen met een overzicht van het huidige onderwijsaanbod en de nodige informatie over hoe de middelen besteed zullen worden. De subsidies kunnen aangewend worden voor twee posten, namelijk de aankoop van les- en ICT-materiaal en de loonkosten.

Uit een schriftelijke vraag van mij blijkt dat er vorig jaar twee voorzieningen uit de provincie Antwerpen zo'n subsidie hebben gekregen. Voor dit jaar komen acht voorzieningen die samen 73 bedden aanbieden, in aanmerking om een subsidiedossier in te dienen. Voor die subsidiemaatregel voorziet u dit jaar ook in een bedrag van 286.000 euro.

In dat kader heb ik de volgende vragen. Hoe verhoudt die subsidiemaatregel zich tegenover de mogelijkheid tot het organiseren van type 5-onderwijs, wat sinds kort ook mogelijk is voor kinderen die verblijven in een residentiële setting.

Is er in een groeipad voor die onderwijssubsidie voorzien? Zo ja, hoe ziet dat eruit?

Bent u van plan om nog andere voorzieningen te ondersteunen via die onderwijssubsidies?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Vooraleer ik inga op de residentiële setting, geef ik een paar elementen mee over het beveiligend aanbod in private voorzieningen voor jongeren in verontrustende opvoedingssituaties. Wat we hier bespreken, is het resultaat van een samenwerking tussen minister Beke en mezelf, dus van de domeinen Welzijn en Onderwijs. Minister Beke heeft een tijdje geleden beslist om een aantal private voorzieningen toe te staan in een gesloten aanbod te voorzien voor jongeren in verontrustende opvoedingssituaties. Op die manier kunnen ze hun schoolloopbaan voortzetten zodat ze sneller opnieuw aansluiting kunnen vinden bij de reguliere samenleving. Het is dus een relatief nieuwe erkenningsvorm, die nog in de kinderschoenen staat en nu pas volop vorm aan het krijgen is.

Ik heb het initiatief genomen om, net zoals in 2020, die private voorzieningen een onderwijssubsidie toe te kennen omdat ik vaststelde dat er voor die jongeren niets voorzien was. Omdat het hier gaat over een relatief nieuwe erkenningsvorm, heb ik gewerkt met een afzonderlijke subsidie in plaats van te voorzien in een structureel kanaal. Hoe het onderwijsaanbod hier vorm zal krijgen, is nog voorwerp van verdere werkzaamheden. Daarom is de subsidie waarin ik voorzie, bedoeld voor de bekostiging van 'onderwijsgerelateerde' activiteiten en initiatieven voor de jongeren in de bedden voor beveiligend verblijf. Denk bijvoorbeeld aan de aankoop van materiaal en de personeelskost in functie van de voorbereiding van het toekomstig onderwijsaanbod en aan personeelsleden die les geven. We proberen via die weg de noodzakelijke continuïteit in de schoolcarrière van die kwetsbare jongeren te garanderen en in te zetten op het leerrecht van die jongeren.

Er werd wel al in wat zaken voorzien, maar er was geen ondersteuning. Daarom hebben we een subsidie toegekend, maar ik erken dat die vrij ruim is en daardoor kan men er vrij ruim gebruik van maken. Mijn administratie volgt dat, samen met de collega's van het agentschap Opgroeien, nauw op.

Voor de jongeren in de residentiële settings waar de voorziening al in een structureel onderwijsaanbod voorziet, heb ik aan de start van de regeerperiode met

minister Beke afgesproken dat er ten gepaste tijde maatregelen genomen zouden worden. De gesprekken daarover zijn bezig. Het is heel complex en het gaat om veel geld.

In dat opzicht is de evaluatie van het 'aanbod maatregelen zieke kinderen', dat in het regeerakkoord voorzien werd en momenteel lopende is, wel bijzonder belangrijk. Het eindrapport wordt volgend jaar verwacht. Op basis van die evaluatie schat ik in dat er ook mogelijkheden zitten in de uitgangspunten die we hanteren bij de maatregelen ten aanzien van afwezige kinderen wegens een medische reden voor andere doelgroepen, zoals jongeren die verblijven in een residentiële setting. Laten we die evaluatie even afwachten vooraleer we ter zake verdere stappen zetten.

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Dank u wel, minister. Ik geef toe: ik ben zelf voorzitter van een vereniging die die middelen ontvangen heeft. Ik werd gevraagd hoe het komt dat we plots die middelen krijgen, want dat was iets nieuws voor de mensen van de voorziening. Ze waren daar enorm tevreden mee, ze zagen het als een erkenning voor de vraag die al lang leeft, een vraag die ik zelf ook al gesteld heb, naar het garanderen van het leerrecht voor kinderen en jongeren die in een beveiligend verblijf verblijven of die in een gesloten aanbod van jeugdzorg opgevangen worden.

Ik stelde me vooral de vraag hoe deze subsidie past in het totale plaatje, in het structurele verhaal. Minister, u geeft aan dat er verdere werkzaamheden zijn omtrent deze vraag over onderwijs in de jeugdhulp en dat de vraag naar de continuïteit in het leerrecht daar zeker in meegenomen wordt. Het is goed om te horen dat dit nauw wordt opgevolgd.

Een punt wil ik nogmaals herhalen. Wat ik zelf heel belangrijk vind, is dat jongeren die opgevangen worden in de jeugdhulp, ook het recht hebben om kwalificaties te behalen. Het gaat dus niet alleen over het aanbieden van wat ICT-materiaal en het voorzien van lesgevers, ik wil hen ook echt de mogelijkheid geven om een kwalificatie, deelkwalificatie of diploma te behalen. Dat is volgens mij – en ik denk dat u mijn mening deelt, minister – namelijk echt wel de springplank naar hun toekomst. Dan hebben ze iets op zak, wanneer ze de jeugdhulp kunnen verlaten, dat hen verder kan helpen. Ik denk dat we dat maximaal moeten ondersteunen. Ik kijk dus uit naar het vervolg van dit werk.

**De voorzitter**: Mevrouw Krekels heeft het woord.

**Kathleen Krekels (N-VA)**: Minister, u maakt er een zaak van dat iedereen recht heeft op onderwijs. U hebt dat ook bewezen tijdens de pandemie, waarin u telkens de kaart hebt getrokken dat iedereen zo veel mogelijk naar school moet kunnen gaan, omdat dat nu eenmaal emanciperend is. Het leren op school is fundamenteel voor de toekomst van onze jongeren, ook van zieke kinderen en zeker ook van kinderen in verontrustende opvoedingssituaties.

Het is dan uiteraard fijn om te horen dat ze niet vergeten worden. U sprak over een aantal maatregelen die u genomen hebt. U sprak ook over lopende gesprekken met minister Beke en over de oplevering van een eindrapport volgend jaar. Begrijp ik dan goed dat uit de gesprekken die u hebt met minister Beke pas maatregelen zullen volgen na dit eindrapport? Of mogen we daar al vroeger iets van verwachten?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Dat is een langlopende discussie. We hebben de ambitie om te proberen duidelijke lijnen te trekken in alle uitdagingen die zich bevinden op dat

snijvlak tussen onderwijs en welzijn. We komen elkaar regelmatig tegen en het is tweerichtingsverkeer, waarbij onderwijs de facto welzijnsactiviteiten financiert en organiseert en vice versa. Netto zijn wij een grotere vragende partij, zeker financieel, dan welzijn.

We zijn dan aan de slag gegaan vanuit de ambitie om een conceptnota te kunnen opstellen over verschillende van die uitdagingen. We zijn daar ook in geslaagd. Wat evenwel niet in de conceptnota is opgenomen, is de thematiek van het leerrecht voor jongeren in een gesloten aanbod. Daarom heb ik gezegd dat ik daar wel iets voor wil doen. Vandaar die alternatieve financieringsweg, die inderdaad onuitgegeven is, maar er wel voor zorgt dat die instellingen middelen krijgen. Toen we ermee startten, in 2020, ging het om twee instellingen. Ik denk dat het in 2021 gaat over zes voorzieningen met een aanbod inzake beveiligend verblijf. Voor alle duidelijkheid: dat gaat altijd over een beperkt aantal plaatsen – gelukkig maar. Dat is wel een aanbod dat gewoon nodig is. We moeten er dus voor zorgen dat we dat leerrecht voor die kinderen en jongeren garanderen.

Dat is dus een work in progress. Vandaar dat ik ook vraag om die evaluatie aan te grijpen om daar wat harde noten te kunnen kraken. We zijn er voordien ook in geslaagd om in het kader van die conceptnota effectief een vergelijk te vinden, ook met wat budgettaire verschuivingen. Het is een immens complex verhaal maar we zijn er toch doorgeraakt. Ik hoop dat we er ook bij de volgende thematiek door geraken. Daar bestaat aan beide kanten alleszins veel goede wil voor.

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, ik apprecieer dat er een inspanning wordt gedaan via deze subsidie om dan toch al een stap te zetten in de goede richting. We kijken uit naar de conceptnota waar u over sprak en waar we in deze commissie wellicht ook nog gesprekken over zullen voeren.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de coronamaatregelen in het Brusselse onderwijs**
**– 449 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans**

**De voorzitter**: Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit)**: De feiten hebben me natuurlijk deels ingehaald maar de essentie van mijn vraag blijft overeind en is trouwens met de nieuwe coronamaatregelen die zijn afgekondigd, opnieuw brandend actueel.

Collega's, ik hoef jullie niet uit te leggen dat onderwijs een gemeenschapsbevoegdheid is en dat elke gemeenschap haar eigen coronaregels voor het onderwijs bepaalt, wat in Brussel soms voor bijzonder absurde situaties zorgt. Zo was er het gegeven dat Nederlandstalige scholen niet op schooluitstap mochten gaan met het openbaar vervoer maar Franstalige scholen wel terwijl de overgrote meerderheid van de Brusselse kinderen, ook in Nederlandstalige scholen, sowieso met de bus of de tram naar school en terug naar huis gaat. Ik heb in Schooldirect gezien dat die maatregel alvast is afgeschaft. Daarvoor alvast onze dank. Maar feit blijft wel dat kinderen in het vijfde en zesde leerjaar in de Nederlandstalige scholen vandaag een mondmasker dragen terwijl dat aan Franstalige kant nog altijd niet moet.

Ik zal me absoluut niet uitspreken over de maatregelen die momenteel al dan niet nodig zijn in Brussel waar natuurlijk de vaccinatiegraad veel minder goed is en waar het aantal besmettingen opnieuw toeneemt. Dat is iets voor de experten. Wat ik wel vraag, is dat er overleg zou zijn tussen de Vlaamse en Franstalige Gemeenschap, en dat u dus overlegt met uw collega, minister Désir, zodat dezelfde regels zouden gelden in Nederlandstalige en Franstalige scholen in Brussel en die onbegrijpelijke situatie voor veel ouders de wereld wordt uitgeholpen, zeker in een stad waar grenzen tussen de Vlaamse en Franstalige Gemeenschap steeds meer vervagen, in die zin dat we heel veel taalgemengde gezinnen hebben die hun kinderen naar Nederlandstalige en Franstalige scholen sturen. Dat is niet alleen onoverzichtelijk maar ook absurd.

Zijn de huidige coronamaatregelen in het Brussels Nederlandstalig onderwijs opgemaakt in overleg opgemaakt met de betrokken Brusselse partners en de minister van Onderwijs van de Franstalige Gemeenschap? Zo ja, hoe komt het dat de maatregelen nog altijd niet op elkaar zijn afgestemd? Zo niet, waarom niet?

Zult u in overleg gaan met de Brusselse partners, zoals de collegeleden bevoegd voor onderwijs, en de minister van Onderwijs van de Franstalige Gemeenschap over de coronamaatregelen in het Brussels onderwijs?

Zult u ervoor zorgen dat de coronamaatregelen in het Nederlandstalig en Franstalig Brussels onderwijs gelijk worden getrokken, zodat er consequentie heerst in de maatregelen voor elke Brusselse leerling?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Pro memorie, het gaat over de Franse Gemeenschap, er is geen Franstalige Gemeenschap. Men heeft heel duidelijk gekozen voor Franse Gemeenschap zoals in Frankrijk, dus niet Franstalig of francophone maar français. Dat is een beslissing van een tijdje geleden. De Duitstalige Gemeenschap heeft niet gekozen voor Duitsland maar voor het Duits. Dit terzijde.

Maar hoe werken wij meestal? Want ik ben nagenoeg permanent in contact, hoor. En er zijn heel goede contacten met mijn Duitstalige en Franstalige collega's. Wat is meestal het geval? In aanloop naar een vergadering van onze onderwijsclub raadpleeg ik wel wat mensen, onder andere experten-virologen, maar ook mijn collega's van de Franse Gemeenschap of de Duitstalige Gemeenschap: wat zijn bij jullie de inzichten? Meestal komt het erop neer dat ik hen ook deelachtig maak aan onze plannen, waarmee zij veelal ook aan de slag gaan. En er is regelmatig overeenstemming, maar er zijn soms ook grote verschillen. Voorheen waren die verschillen beperkter, in de heel recente discussie zijn die veel groter.

Ik heb gisterenochtend om 8 uur een voorstel gedaan aan de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid, waarop wij ons als ministers van Onderwijs zelf hadden uitgenodigd, omdat de testing- en quarantainestrategie daar wordt bediscussieerd. Maar vermits dat een implicatie zou hebben op het voorstel dat ik zou doen aan de onderwijsclub moest ik dat daar wel alvast bespreken. En er was ook een band met de 'pendant' – zeg maar oneerbiedig –, namelijk ervoor zorgen dat we optreden in het lager onderwijs, gelet op de sterke toename van het aantal besmettingen daar en dan vooral gelet op het feit dat van alle besmettingen in het onderwijs 74 procent terug te brengen is tot het lager onderwijs. In het kleuteronderwijs gaat het over 9 procent, in het secundair onderwijs over 12 procent. Dat maakt dat, als ik dat voorstel zou willen doen of als ik zou pleiten voor het anders organiseren van het test- en quarantainebeleid voor het lager onderwijs, voor de min 12-jarigen, ik dan ook de rest van het verhaal zou moeten brengen. Dat heb ik ook gedaan.

Ik had dat op voorhand doorgesproken met de collega van de Franse Gemeenschap. Bij hen ligt de gevoeligheid anders, want daar gaat men voor het volledige secundair onderwijs een mondmasker invoeren. Als je een vaccinatiegraad hebt van 85 procent en maar 12 procent van de besmettingen in ons onderwijs toe te wijzen zijn aan het secundair onderwijs, dan zou je denken dat we net daar niet moeten optreden, maar wel waar het probleem zich stelt. Maar goed, dat is een andere visie aan de kant van de Franse Gemeenschap. Op dat vlak zitten we nu fundamenteler met elkaar in tegenspraak.

Maar, zoals ik op de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid heb gezegd, wil ik niet dat we elkaar afremmen. Wij gaan door. Ik zal met een concreet voorstel naar onze onderwijsclub gaan, want ik vind niet dat we kunnen wachten. Ik zit enerzijds met de druk dat we moeten optreden, zeker in het lager onderwijs, door het grote aantal besmettingen, onder andere om de leerkrachten te beschermen. Maar anderzijds zat ik met de druk die was ontstaan op de eerstelijnszorg, op de CLB's, die zeggen dat ze de boel niet meer kunnen rechthouden met deze test- en quarantainestrategie. Daarom heb ik gezegd dat ik zou doorgaan, en dat werd wel algemeen erkend. Ook daar zijn er geen grote tegenstellingen.

Maar er zijn dus inderdaad soms wel wat verschillen. Ik heb gisteren van de gelegenheid gebruikgemaakt om wat kwansuis een regeling te kunnen treffen voor het openbaar vervoer. Er was nog altijd de regel dat klassen in Brussel collectief geen gebruik konden maken van het openbaar vervoer voor extra-muros-activiteiten. Dat is bij dezen opgelost.

Maar verder had ik ook heel graag gezien dat we iets konden betekenen wat betreft de mondmaskerplicht. Maar ja, in deze omstandigheden zou het wel heel contra-intuïtief zijn om op dat vlak een doorbraak te kunnen realiseren. We hebben nu gezegd dat de maatregelen die we treffen in beginsel, tot er een tegenbericht komt, gelden tot de kerstvakantie. Maar we zullen wel tussentijds evalueren. En hopelijk kunnen we, zodra de hemel wat opklaart, wat terugschakelen. En dat zal dan zowel in Vlaanderen zijn, althans, wat mij betreft, als in onze hoofdstad, in Brussel – de hoofdstad van Vlaanderen, bedoel ik dan.

**De voorzitter**: Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit)**: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Feit blijft natuurlijk dat de epidemiologische toestand voor alle leerlingen in Brussel gelijk is, maar dat de realiteit is dat de regels anders zijn. Het valt aan mensen op het terrein niet uit te leggen waarom kinderen in eenzelfde stad andere regels moeten volgen op scholen, of ze nu Nederlandstalig of Franstalig zijn.

Ik hoor uw uitleg. Er zit blijkbaar een andere logica aan Franstalige kant dan aan Nederlandstalige kant over hoe we met de stijgende besmettingscijfers moeten omgaan. Daar hebben echter veel mensen geen boodschap aan. Ik kan alleen maar vaststellen dat jullie er in het verleden wel in geslaagd zijn om de violen gelijk te stemmen. Ik kan niet anders doen dan u hier blijven oproepen om daar maximaal over te blijven onderhandelen, zodat er in overleg met uw Franstalige collega toch gekeken kan worden naar een gelijklopend regime in Brussel in ieder geval.

De regels waren ook binnen de Vlaamse Gemeenschap op een bepaald moment anders voor de scholen in Brussel en voor de scholen in Vlaanderen. Ik wil toch nog eens vragen om met mevrouw Désir te bekijken of er toch geen overeenstemming kan worden gevonden over de regels die in het hele Brusselse onderwijs van kracht moeten zijn, want de situatie zoals ze vandaag is, krijgen wij gewoon niet uitgelegd.

**De voorzitter**: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

**Annabel Tavernier (N-VA)**: Minister, ik vind het een zeer goede zaak dat u erin geslaagd bent om de scholen maximaal open te houden en dat er geen verlenging van de herfstvakantie komt, en dat in het belang van onze kinderen. Er werd immers al voldoende leerachterstand opgelopen tijdens corona, zoals hier vandaag ook al is aangehaald in de commissie.

We vernamen ook dat er na de herfstvakantie in het Vlaamse onderwijs enkele bijkomende coronamaatregelen in werking treden, maar enkel in het basisonderwijs. Ik vind dat ook niet onlogisch. Er moet ingegrepen worden daar waar de problemen zich stellen. Bijna 75 procent, zoals u ook zei, van de besmettingen situeert zich in het lager onderwijs.

In het Vlaams onderwijs in Brussel blijven de huidige coronamaatregelen van kracht. Het is toch belangrijk om erop te wijzen dat de minister komaf heeft gemaakt met de regel van het niet-gebruiken van het openbaar vervoer voor de Brusselse schoolgaande jeugd voor schoolactiviteiten. Op die manier kunnen de ketjes weer gaan zwemmen, wat voorheen niet het geval was. Ook kunnen de broodnodige culturele activiteiten weer plaatsvinden zonder de schoolfactuur de hoogte in te jagen omdat men nu vaak een beroep diende te doen op private busmaatschappijen bijvoorbeeld. Dat vind ik een zeer wijze beslissing.

Er zijn inderdaad verschillen in maatregelen tussen de gemeenschappen in Brussel, maar onderwijs is en blijft een gemeenschapsbevoegdheid, tenzij we er natuurlijk voor zouden pleiten om die beslissingsbevoegdheid te verschuiven naar het federale niveau, maar daar zal men in onze fractie geen partner voor vinden.

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Ik kan me grotendeels vinden in wat mevrouw Tavernier zegt. Ik begrijp dat het soms een beetje vreemd kan overkomen in Brussel dat de ene school zo'n beleid heeft en de school aan de andere kant van de straat een ander beleid, en dat het soms wel eens nodig is dat dat op elkaar wordt afgestemd als dat zinvol en logisch is.

Maar ik ga niet akkoord met uw stelling dat de epidemiologische situatie overal in Brussel dezelfde is. Dat is ook niet zo met de vaccinatie. In sommige gemeenten van Brussel is die behoorlijk en in andere, bijvoorbeeld Molenbeek, is die abominabel. Je kunt dan niet zomaar voor heel Brussel dezelfde maatregelen nemen. Ik vind dat verkeerd. Ook in Vlaanderen is dat niet overal hetzelfde. We moeten daar dus toch mee opletten. We zitten in een verschillende gemeenschap en er zullen verschillende maatregelen genomen worden, en ik vind dat maar logisch.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: We maken eigen keuzes op grond van onze eigen bevoegdheid, en gelukkig maar, want diegenen die het onderwijs opnieuw naar het Belgische niveau willen tillen, mogen bij deze hun vinger opsteken. Niemand? Voor het verslag: niemand.

Wat Brussel betreft, laat de concurrentie maar spelen. Er wordt niemand slechter van enige concurrentie. Ik weet dat daar wel wat tendenzen rond bestaan, pleidooien die gaan richting een soort van Brusselse onderwijsruimte. God behoede. Laat absoluut de concurrentie maar spelen.

De keuze die de Franse Gemeenschap in deze discussie maakt, is de hare.

We willen niet opnieuw de mondmaskerplicht in het secundair onderwijs invoeren. In onze aanpak met respect voor elkaars visie en met persoonlijke sympathie slagen we er ook in om sterker te staan in de discussies namens het onderwijsveld

in de interministeriële conferenties bij de vrienden van Volksgezondheid. Dat zijn trouwens niet alleen de deelstaatministers van Volksgezondheid, maar alle vrienden binnen Volksgezondheid. We staan dan sterker net zoals bij de voorbereiding van het Overlegcomité. Er bestaan wel wat allianties. We hebben daar echt baat bij met zijn drieën.

**De voorzitter**: Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit)**: Ik ben blij dat de absurde situatie waarbij kinderen met de bus of de tram naar school komen, maar tot gisteren niet op schooluitstap konden, alvast de wereld uit is geholpen. Daardoor wordt het veel gemakkelijker om opnieuw te gaan zwemmen of om een culturele uitstap te maken, ook voor de kinderen in het Nederlandstalig onderwijs. Ik vind het heel erg jammer dat de absurditeit van de verschillende maatregelen binnen de scholen ondertussen gewoon blijft voortbestaan. Voor mij is dat helemaal geen politieke kwestie. Ik wil ook niet dat we er dat van maken. Het gaat over de gezondheid van onze kinderen en over het feit dat gewoon niet uit te leggen valt waarom er andere regels zouden moeten gelden voor Brusselse kinderen die toevallig hebben gekozen voor deze of gene school. Ik begrijp ook helemaal niet waarom u begint over concurrentie want wat mij betreft heeft concurrentie er niets mee te maken als het gaat over de gezondheid van onze kinderen.

Ik kan alleen maar blijven zeggen dat ik hoop dat er voortschrijdend inzicht is en dat u bij een volgend overleg met minister Désir nog eens aankaart dat het voor absurde situaties zorgt in Brussel en dat eenvormigheid in het belang van alle Brusselaars is zodat die absurde situaties zo snel mogelijk verdwijnen.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de extra middelen die scholen kregen op grond van collectieve arbeidsovereenkomst XII – 452 (2021-2022)**

**Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans**

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Mijnheer de minister, schooldirecteurs maken van de zomervakantie altijd gebruik om de schoolorganisatie op punt te zetten zodat leerlingen en leerkrachten op 1 september zo normaal mogelijk kunnen starten. Dat betekent onder andere dat zij de toegekende middelen zo goed mogelijk trachten te beheren.

Die middelen worden aan de scholen toegekend op basis van de parameters van het schooljaar daarvoor en komen daarom niet altijd overeen met de werkelijke toestand. Gelukkig kunnen de schooldirecteuren uren bufferen naar volgend schooljaar als er bijvoorbeeld tijdelijk minder leerlingen ingeschreven zijn. Hoewel dat een hoop gepuzzel met zich meebrengt, maken velen toch dankbaar gebruik van die mogelijkheid.

Op woensdag 20 oktober kregen de directeurs dan de extra middelen binnen die via de collectieve arbeidsovereenkomst (cao) XII worden toegekend. Hoewel de rondzendbrief er nog niet is, werden de middelen al gestort met de mededeling dat die dit schooljaar nog moeten ingezet worden of dat men ze anders definitief kwijt is.

Die bijkomende uren onmiddellijk inzetten is evenwel niet evident gelet op het nijpende lerarentekort, minister. Het zijn bovendien gekleurde uren en dan is het

zelfs intern niet evident om op dit moment in het schooljaar alles te hertekenen en heel de schoolorganisatie om te gooien.

Een aantal schooldirecteurs zegt dat het alvast van meer respect voor schooldirecties zou getuigen, mochten ze tijdig een totaalbeeld krijgen op de toegekende middelen zodat ze bij de start van het schooljaar weten waar ze aan toe zijn.

U hebt ondertussen bijkomende informatie gegeven dat de uren ook omgezet kunnen worden in punten, maar ik wil u toch nog de volgende vragen stellen.

Erkent u de bijzonder moeilijke positie waarin schooldirecteurs zich vandaag bevinden?

Hoe zult u ervoor zorgen dat scholen – gelet op het lerarentekort, het feit dat scholen zich al georganiseerd hebben, de laattijdige mededelingen aan de scholen en de reglementaire beperkingen in het kader van bufferen van uren - die uren toch nuttig kunnen inzetten en er geen middelen verloren zullen gaan?

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Collega Vandromme, ik zal bij het verstrekken van dit antwoord opnieuw uw stelling herhalen dat er al negativiteit genoeg is. Toen de directeuren u die boodschap hebben bezorgd, hebt u ongetwijfeld geantwoord dat de cao die nu is afgesloten 188 miljoen euro extra middelen telt. Ik denk niet dat er ooit al zo'n groot budget is geweest.

Dat is een budget dat we trouwens hebben voorzien terwijl de lopende cao nog van toepassing was. Eigenlijk dienden we pas een nieuwe cao te sluiten in 2022. Maar vermits ik extra middelen had binnengehaald voor onderwijs, wilde ik die cao al eerder sluiten, omdat we daar baat bij hebben. Het gaat om recurrente middelen. Wat ik daarstraks zei over de besparing, is ook hier van toepassing. Als je die middelen eerder inzet, als je die recurrente uitgaven eerder doet, dan krijg je een grotere delta. Daarom wilde ik zo snel mogelijk een vergelijk vinden en ervoor zorgen dat we die historisch hoge bedragen zo snel mogelijk konden toekennen aan ons onderwijsveld.

Daarom zijn we vrij snel uit de startblokken geschoten met de koepels en de bonden. De eerste horde die we moesten nemen, was de vraag van sommigen om die middelen, naar analogie met andere sectoren, in te zetten voor 1,1 procent koopkrachtverhoging. Ik wilde die middelen daar echter niet zomaar lineair voor inzetten, want dan was het geld de facto op. Ik wilde die middelen echt doelgericht inzetten ten voordele van een verhoging van de onderwijskwaliteit en ten voordele van de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep. Dat heeft de discussie wel heel wat complexer gemaakt, want dan zit je met een lange lijst van maatregelen in de plaats van het toekennen van die 1,1 procent, wat vijf minuten onderhandelen zou vergen. We hebben dus voor de iets moeilijkere weg gekozen.

Al bij al denk ik dat we er vrij snel zijn uitgeraakt. We hebben daaromtrent in juni een akkoord bereikt, waarna de koepels en de vakbonden hun achterban moesten raadplegen, wat wel wat tijd vergde. Ik had de mijne, namelijk de Vlaamse Regering, al geraadpleegd. Uiteindelijk hebben we een akkoord gesloten, getekend en gecommuniceerd, met wat toeters en bellen, in september. Een grote verrassing kan het voor niemand geweest zijn, dat die cao werd afgesloten en dat we die middelen ook zo snel mogelijk zouden toekennen. We zouden wel zot zijn om die in de schuif te laten liggen. We hebben geprobeerd om die middelen snel over te maken. Om te vermijden dat die middelen verloren zouden gaan, hebben we de maatregelen uit die cao die dit schooljaar nog een uitwerking hebben, snel vertaald in de nodige regelgeving en opgenomen in een ontwerp van decreet en in een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering. Die werden ondertussen ook snel

goedgekeurd door de Vlaamse Regering. We hebben daarover onderhandeld met de sociale partners. We hebben toen met de sociale partners afgesproken dat we die middelen nog dit schooljaar zouden toekennen en aanwenden. Ik heb dan met mijn eigen achterban – de Vlaamse Regering – de afspraak gemaakt om die maatregelen al te communiceren aan de schoolbesturen en personeelsleden, om hen zo snel mogelijk te informeren en hen zo snel mogelijk die extra middelen te bezorgen en dus niet in een schuif te laten liggen. Ik hoorde iemand tegenwerpen dat men die middelen beter pas volgend jaar zou krijgen. Pardon? 188 miljoen euro, waarvoor we zo hard gevochten hebben, samen met de medestanders, die gaan we toch niet in onze schuif laten liggen en pas volgend jaar toekennen? Neen, we wilden dat zo snel mogelijk doen. En de directies hebben de vrijheid om te bepalen wanneer en hoe ze die extra middelen aanwenden. Ik heb hun nog een extra vrijheid toegekend, namelijk dat ze de middelen voor extra uren – want het gaat niet om middelen voor fietsvergoedingen of internetvergoedingen – ook kunnen omzetten in extra punten. Heel concreet wil dat zeggen, gelet op het lerarentekort, dat men middelen die worden toegekend in de vorm van uren waarvoor men geen leraren vindt, kan gebruiken om andere profielen aan te werven, zodat leerkrachten zich meer kunnen concentreren op hun kerntaak, namelijk lesgeven, en verlost worden van toezicht en administratieve taken.

Dat is uiteindelijk onze aanpak. Ik denk dat ik daar niet voor 100 procent, maar voor 200 procent kan achter staan. Het is een goede regeling en ik vind het heel spijtig dat sommigen daar negatief op reageren. Want dan zegt men: 'Zeg, waarom moet men uiteindelijk nog al die moeite doen?' Vanuit Financiën en Begroting zegt men: 'Zeg, minister van Onderwijs, je hebt ons nu zoveel gevraagd uit het budget van algemene middelen, en uiteindelijk komt er een negatieve reactie.' Dat maakt het voor mij niet gemakkelijker om in heden en toekomst nog extra middelen te bepleiten. Maar goed, daar zullen we dan maar overstappen. Die extra middelen, uren en punten die worden toegekend aan ons onderwijs, zijn een zeer goede zaak.

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Toen de cao werd bekendgemaakt of toen die werd afgeklopt, heb ik een persoonlijke tweet geplaatst waarbij ik stelde dat het goed was dat de cao was geland, dat ik heel veel positieve punten las, maar benieuwd was naar de concrete uitwerking. Dat lijkt mij een positieve insteek, die moed geeft aan wie erover onderhandeld heeft en ook uitkijkend naar wat volgt.

Maar collega's, we hebben het hier in de commissie en de plenaire vergadering al vaak gehad over onder andere de kwaliteit van ons onderwijs. Er bestaan daarover heel wat discussies, meningen en insteken. Maar over één ding zijn we het eens: we verwachten dat een schoolbestuur, een schooldirecteur goed bestuurt, dat die de middelen van de overheid goed benut en dat ook doet vanuit de zorg naar kwaliteit en goed onderwijs.

En dan hebben we het ook over datageletterdheid en over het kunnen omgaan met data. Ik moet aangeven dat we van schoolleiders verwachten dat ze expert zijn in het bouwen van een goed schoolbeleid. Maar als je dan als expert, als architect, als bouwheer maar mondjesmaat de bouwstenen krijgt aangereikt, dan denk ik dat het wel heel moeilijk is om daar als schoolleider goed beleid te voeren. Daarom ben ik bezorgd, minister. Want school maken is een langetermijnvisie opmaken, dat is personeelsbeleid uitvoeren. En dat is net waar onze directeurs heel veel tijd in stoppen. En als ze dan zien dat er soms vergeten wordt dat de school start op 1 september, dan denk ik dat we toch rekening moeten houden met die bezorgdheden. Want niemand kan met terugwerkende kracht in het verleden mensen gaan aanstellen, dat lukt nu eenmaal niet.

Twee, die dienstbrieven zijn ook op school beland zonder dat er omzendbrieven bij waren. Daar was ik toch wel wat verrast over. Want minister, ik heb hier al heel vaak aangegeven en er mee over nagedacht hoe we vanuit Brussel beleid kunnen voeren en ervoor kunnen zorgen dat er draagvlak is. Ik denk bijvoorbeeld aan de resolutie die we allemaal samen hebben ondertekend naar aanleiding van de coronacommissie. We hebben daarin heel vaak verwezen naar het belang van communicatie, communicatie en communicatie, zeker om dat draagvlak te creëren.

Zelf heb ik maandagvoormiddag een Afzonderlijk Bijzonder Onderhandelings- en Overlegcomité (ABOC) meegemaakt, een onderwijsoverleg met de vakorganisaties. En jammer genoeg moeten we het opnieuw doen, minister. En dat bedoel ik: de tijd die men moet investeren in het opbouwen van personeelsbeleid is zeer duurzaam. De tijd die men sowieso investeert in onderwijs is zeer duurzaam. Het zou misschien beter geweest zijn dat de communicatie samen met de middelen werd gedaan, waardoor dat draagvlak er wél was. En dat gaat niet over kritiek of over negativiteit, dat gaat gewoon over hoe we samen school kunnen maken, hier in Brussel, maar ook lokaal.

Minister, hoe kunt u er in het vervolg voor zorgen dat die communicatie en dat draagvlak beter op elkaar zijn afgestemd?

**De voorzitter**: Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit)**: Ik heb twee bedenkingen bij de goednieuwsshow rond deze cao. Minister, ten eerste, en dat is een algemene bedenking, geeft u natuurlijk wat u neemt met de andere hand. Er is 188 miljoen euro voor de cao, maar er wordt wel 100 miljoen euro bespaard op onderwijs. Heel veel mensen binnen het onderwijsveld stellen zich daar toch grote vragen bij.

Een tweede bedenking ligt in het verlengde van wat mevrouw Vandromme hier zegt. Ik begrijp u helemaal dat u, op het moment dat u over zo'n cao onderhandelt, inderdaad niet een jaar wilt wachten om die middelen in te zetten. Dat lijkt mij te gek voor woorden. Maar ook wat ons betreft doe ik toch een oproep om eerst goed na te denken over de uitrol van het beleid, vooraleer erover te communiceren.

Maar natuurlijk lezen directies nu van alles over in de pers, moeten ze wachten op die omzendbrieven, en wordt er dan blijkbaar ook nog bijgestuurd. Zo was de datum voor die zending jaarlijkse middelen bijvoorbeeld eerst vastgelegd op 8 november. Daarna komt er natuurlijk weer de reactie dat dat onhaalbaar is. En dan wordt dat uitgesteld naar 30 november. Dat is allemaal spijtig, want dat betekent ook voor u dat u uw PR eigenlijk niet goed aanpakt. Want u krijgt nu de reactie dat dat een vergiftigd geschenk is, terwijl in die cao inderdaad ook wel een aantal goede dingen staan, en dat mag ook gezegd worden.

Als je inderdaad directeurs de kans wilt geven om, op basis van wat daarin staat, nu ook een deftig beleid te gaan voeren, dan moet dat veel duidelijker gecommuniceerd worden. Want nu is het inderdaad heel moeilijk om op basis van partiële informatie de puzzel te beginnen leggen en alles om te gooien.

Ik heb daar ook nog een heel concrete vraag over gekregen. Het schooljaar is al begonnen, en dus is het niet zo evident om al die uren nog ingevuld te krijgen die ze extra hebben gekregen. Een van de vragen die ik kreeg is of het niet mogelijk zou zijn om de normale, wettelijk vastgelegde buffer van uren die je mag overzetten naar het volgende jaar, die 2 procent, voor dit ene jaar toch te verhogen naar 3 procent. Want dat zou schooldirecteurs heel concreet wel wat meer marge geven om ervoor te zorgen dat de uren die ze nu toegewezen hebben gekregen, toch niet verloren zouden gaan als ze die niet ingevuld krijgen.

**De voorzitter**: De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang)**: Ik kan mij grotendeels vinden in wat de collega's hier al over gezegd hebben. In die cao zitten inderdaad heel wat nuttige maatregelen. Dat is positief. En dat u die snel wilt inzetten begrijp ik ook zeer goed. Dat is beter dan die inderdaad een jaar in de schuif te laten liggen.

Maar het schooljaar was vertrokken, de lessenroosters opgemaakt, en wanneer men leerkrachten dan natuurlijk vrijstelt voor een deel van de opdracht om iets anders te gaan doen, om beginnende leerkrachten te begeleiden enzovoort, dan brengt dat natuurlijk wel wat extra werk met zich mee voor de directies. Dat is dus wat extra planlast.

Die omzendbrief was er toen nog niet. Is die intussen verstuurd? Dat is mij niet helemaal duidelijk.

U zegt dat de punten overgezet kunnen worden. Dat is hetzelfde als het bedrag overzetten, neem ik aan? Of zit daar toch nog een verschil op?

**De voorzitter**: De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen)**: Een aantal vragen die ik wilde stellen hebben collega's al gesteld, dus ik ga ze niet herhalen. Ik heb dan nog één vraag. Minister, u hebt in het antwoord op de vraag gezegd dat u voor cao XII een aantal middelen vervroegd inzet. U stelt zich de vraag wie daar iets op tegen kan hebben. Ik laat dat in het midden. Tegelijk met de communicatie van cao XII hebt u ook gezegd welke dingen u niet meer zult doen, onder andere de meeloopprojecten voor directeurs. Mijn vraag is concreet wanneer die maatregel afloopt.

**Karolien Grosemans (N-VA)**: Minister, u was vergeten dat de school op 1 september zou beginnen, hoor ik hier zeggen.

Minister, ik vond dat u heel duidelijk bent geweest, maar een aantal collega's hebben het misschien toch niet helemaal begrepen. Dus ik ga het toch nog eens herhalen.

Er waren twee mogelijkheden: ofwel wachten met die middelen, en dat is wachten tot volgend schooljaar. Dat wil zeggen dat die timing wel ideaal was voor die schoolleiders, want die hadden alle tijd om alles voor te bereiden en aan te passen. Alleen zou het geld dan nu wel weg zijn. Meer nog, het zou ook weg zijn van Onderwijs, want het zou dan naar de algemene pot gaan.

Ofwel werken we door, samen met de sociale partners, om die middelen zo snel mogelijk bij die scholen te krijgen. Daar heeft de minister voor gekozen. Dan heb je natuurlijk wel een minder goede timing, maar elk weldenkend mens met een hart voor onderwijs kiest toch voor die tweede piste, hoewel die inderdaad niet ideaal is qua timing. Maar je gaat dat geld toch niet verloren laten gaan voor de scholen? De heer Danen zegt dat hij dat in het midden laat, maar ik vind dat bijzonder vreemd. Is dat ideaal? Neen, maar als we echt iets willen doen aan bijvoorbeeld de werkdruk op de scholen, dan was dit de enige juiste keuze.

Neem daar nog eens bij dat er heel wat leerlingen, studenten eigenlijk, afstuderen in juni, en afstuderen in september, en dan kun je ook daarop nog inzetten met die extra middelen. Dus dat is een bijkomend argument om toch te doen wat de minister heeft gedaan.

**De voorzitter**: De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA)**: Ik weet niet of u het gezien hebt, maar ik zat dit weekend in De zevende dag. En ik vroeg mij af hoe het nu komt dat die directrice zo lastig is over extra mensen en middelen. En ik vroeg mij dat ook af in mijn mailbox. Hoe

komt dat nu dat ze zo lastig zijn in het onderwijs over extra mensen en middelen? Wel, ik heb het gevonden. Al die positieve boodschappen die wij de wereld insturen zorgen voor negatieve reacties. Echt waar.

Het kan zijn dat je twee verschillende petjes hebt, maar je kunt niet hier daarop kritiek hebben, en langs de andere kant je scholen niet informeren. Daar word ik heel lastig van.

Ik heb het opgeteld. In 2021 komen er 40,7 miljoen euro extra middelen. Wie mij kan zeggen wat daarop bespaard is, in die 100 miljoen euro, die trakteer ik. Ik zal het u zeggen: nul euro. Nul. De besparingen bedragen nul euro.

Dus zeggen dat je 188 miljoen euro geeft maar dat je 100 miljoen euro terugpakt? Dat is gewoon niet juist. In de totaliteit van het budget van Onderwijs, op die bijna 15 miljard euro? Ja. Maar niet op de middelen van de cao, niet in de klas, niet in uren, niet in punten, niet in werkingsmiddelen, en die andere drie zaken die de minister naar voren heeft gebracht.

Ten tweede treed ik collega Grosemans volledig bij. Zoals u weet, collega's, geldt voor de begroting 'annualiteit', dat wil zeggen per jaar. Je kunt dus in onze begroting niet zeggen – dat zijn de ESR-regels (Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen) die wij allemaal kennen als parlementsleden – dat het nu niet goed uitkomt, en dat we het naar volgend jaar transfereren. Neen, dat is weg. Dus het is het een of het ander.

17 miljoen euro ondersteuning kerntaken? Niet nodig. 3,4 miljoen euro aanvangsbegeleiding? Niet nodig. 5,1 miljoen euro versterking schoolbeleid? Niet nodig. 14,7 miljoen euro internetvergoeding? Niet nodig. Komaan collega's. In de omzendbrieven, ik heb het nu zelf nagekeken, staat er echt bij wat je waarvoor kunt gebruiken. Dat is op 10 juni afgesloten, op 13 september geformaliseerd, en dan hoop ik wel dat alle koepels, die dat ook mee getekend hebben – weliswaar met opmerkingen, dat is waar, met gedeeltelijke of geen instemming, dat ging dan meestal over die 15 miljoen euro – al hun scholen inlichten over wat eraan komt, en hoe je dat kunt inzetten.

Maar wat sommige mensen hier zeggen, is: 'Minister Weyts, als jij nog eens geld vraagt aan de regering, dan kunnen die anderen zeggen 'ze gaan toch kwaad zijn'.' Of: 'Laat ons dat ineens volgend jaar doen.' Wel, dan is er 40 miljoen euro weg. Dan is het geen 188 miljoen euro, maar 148 miljoen euro. Wel, ik ben blij met die 188 miljoen euro.

**De voorzitter**: Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts**: Mevrouw Vandromme, ik weet dat er wat leervertraging is voor wiskunde, en vooral voor de sterkst presterende leerlingen. Ik weet niet in welke groep u zit. *(Gelach)*

Maar sinds 2019 is er 1,6 miljard euro extra bij gekomen. En dan moet ik 100 miljoen euro besparen. Wacht, hoeveel is dat dan? 1,6 miljard euro min 100 miljoen euro, dat is volgens mij nog altijd plus 1,5 miljard euro. Dat is dus een plusje.

Ten tweede: de middelen voor de cao waren zelfs in 2019 niet voorzien. Dat is extra, die 188 miljoen euro. Dat is dus reden tot blijdschap, zou ik denken. Maar er waren natuurlijk die persartikels, gedrenkt in cynisme, om toch iets negatiefs te kunnen schrijven, en waarbij ongetwijfeld ook een dynamiek ontstaat waarbij de een de ander wat opjut. Daar kan ik allemaal inkomen. Maar dat een en ander te wijten is aan datageletterdheid, dat vind ik dan misschien een overdreven verwijt. Want wat de dienstbrief, de communicatie betreft die er gebeurd is: vanaf het moment dat je een akkoord had, communiceer je eigenlijk onmiddellijk naar de scholen. Ik kies daar ook voor, want we weten dat we die vraag krijgen.

Als je over de cao communiceert en je spreekt over het budget voor een korf van maatregelen om leerkrachten zich te laten concentreren op kerntaken, dan is de eerste opmerking die je krijgt – en die is ook begrijpelijk: 'What's in it for me', wat betekent dat dan voor mij als school? Dat is begrijpelijk. Daarom wil ik ook dat onze administratie daar zo snel mogelijk een antwoord op geeft, al is het zelfs onder voorbehoud van een finale, formele goedkeuring. Je geeft gewoon zo snel mogelijk duidelijkheid. En die hebben we in dezen ook gegeven. We hebben ook geduid wat die uren zijn, en waarvoor je die kunt gebruiken.

Los daarvan zitten er zelfs nog elementen in ten voordele van de directies, ten voordele van beleidsondersteuning, ter verhoging van de aantrekkelijkheid van de functie. We gaan dan naar een loonspanning, gefaseerd. Dat is niet onmiddellijk in 2021, maar in 2022 en 2023 gaan we naar een loonspanning van ten minste 31 procent. Daarbij ligt je loon 31 procent hoger wanneer je een directiefunctie zou opnemen, in vergelijking met het opnemen van een functie als leerkracht.

Daar zitten dus goede elementen in. Dus ik betreur dat dat in een slecht daglicht wordt geplaatst, en ik onderscheid daar natuurlijk geen slechte intenties in, maar ik betreur dat gewoon. En laat ons nu toch vooral benadrukken dat netto, wat onderwijs en begroting betreft, we aan een heel positief saldo zitten, of dat we op een heel positief saldo eindigen.

**De voorzitter**: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Bedankt voor uw reacties. Ik noteer een aantal zaken, en ik wil herhalen dat ik vooral positief was; lees mijn tweet erop na. Maar ik had toch wel een aantal bedenkingen over de communicatie.

Ik wilde eigenlijk starten met nogmaals mijn waardering te uiten voor het feit dat u ook een aantal vrijheden hebt ingebouwd. Het feit dat die uren omgezet kunnen worden in punten zorgt ervoor dat de scholen ook effectief ermee aan de slag kunnen gaan.

Als u de datageletterdheid op uzelf betrekt, dan was dat helemaal niet mijn bedoeling. Ik had het over de datageletterdheid van de directeurs.

**Minister Ben Weyts**: Dat had ik ook zo begrepen. Maar ik vind dat een verwijt naar die directeurs toe.

**Loes Vandromme (CD&V)**: Als we verwachten dat directeurs datageletterd zijn, dan moeten we hun natuurlijk ook alle data geven. Anders kun je er niet mee aan de slag.

Maar wat ik nog wilde aangeven, is dat ik het jammer vind dat u niet gewoon toegeeft dat het misschien toch beter was om de omzendbrief meteen mee te geven ten aanzien van de scholen. Op die manier was het draagvlak voor wat er in de cao werd bereikt, net zoveel groter geweest. Dat is wat ik zo jammer vind ik in dit hele verhaal. Maar blijkbaar is de boodschap niet begrepen.

Als we constructief, maar misschien kritisch willen helpen nadenken over Onderwijs, dan zal ik dat blijven doen. En dat zie ik echt als mijn taak als volksvertegenwoordiger, en heel specifiek misschien ook als vertegenwoordiger van leerkrachten, leerlingen, ouders, directeurs, en iedereen die bezig is met onderwijs. Wat mij betreft is kritisch constructief zijn niet hetzelfde als negatief zijn. Na vandaag ga ik in elk geval ook die kritische, constructieve toon blijven aanhouden, en ben ik ook uitgedaagd om dat te blijven doen.

**De voorzitter**: De vraag om uitleg is afgehandeld.